

TRIMITAS

ŠAULIŲ PRATYBOS ĮGYJA PAGREITĮ

9771392475004

1,99 €

Mieli „Trimito“ skaitytojai,

kasmet džiaugiamės, kad šauliškas žurnalas yra skaitomas ir prenumeruojamas. Ačiū už Jūsų draugystę. Norėdami atliepti Jūsų lūkesčius, žurnalo turinį kurti patrauklesnį, kviečiame Jus pasidalyti mintimis ir atsakyti į kelis klausimus.

Užpildytą anketą prašome:

– atsiųsti paštu adresu Laisvės al. 34, Kaunas
– atsiųsti nufotografuotą anketą el. paštu redakcija@sauliusajunga.lt
– užpildyti elektroninę anketos formą, kurią rasite „Trimito“ „Facebook“ paskyroje.

„TRIMITO“ REDAKCIJA

ANKETA

1. Iš kur daugiausia sužinote apie šaulių veiklą ir aktualijas:

☐ LŠS ir „Trimito“ „Facebook“ puslapių

☐ Tinklalapio www.sauliusajunga.lt

☐ Žurnalo „Trimitas“

☐ iš savo rinktinės / kuopos

☐ Kita:

2. Kokias temas / rubrikas, dabar esančias žurnale, mėgstate labiausiai ar perskaitote pačias pirmas?

☐ LŠS kronika

☐ Jaunieji šauliai

☐ „Vienas iš mūsų“ interviu

☐ Nuomonė

☐ Įdomioji istorija

☐ Kryžiažodis

☐ Maisto receptai

☐ Sveikiname / Užjaučiame

☐ Kita:

3. Kokias naujas rubrikas ar temas norėtumėte ateityje matyti žurnale?

.....

.....

.....

.....

4. Kas žurnale šiuo metu nepatinka ir ką siūlytumėte keisti?

.....

.....

.....

.....

5. Kaip manote, kas labiausiai paskatintų Jus ar kitus šaulius / šaulės prenumeruoti žurnalą „Trimitas“?

.....

.....

.....

.....

6. Kaip vertintumėte, jei „Trimito“ prenumerata būtų įskaičiuota į LŠS narystės mokestį ir taip žurnalą į namus gautų kiekvienas [-a]?

☐ Labai teigiamai

☐ Teigiamai

☐ Neigiamai

☐ Labai neigiamai

☐ Neturiu nuomonės

7. Kiti Jūsų pasiūlymai „Trimito“ redakcijai:

.....

.....

.....

.....

10. Jūsų amžiaus grupė:

☐ iki 18 m.

☐ 18–39 m.

☐ 40–64 m.

☐ 65 m. ir daugiau

©„Trimitas“, 2021
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753

Autorių dėmesiui – medžiagų kitam numeriui laukiame iki einamojo mėnesio 10 dienos imtinai!

Vyr. redaktorė Dovilė Pukertaitė
Kalbos redaktorė Sandra Balžekaitė
Korespondentas Valdas Kilpys
Dizainas Greta Janutytė, Paulius Budrikis (CRITICAL)
Maketas Greta Janutytė

Redakcijos kolegija:
Dovilė Pukertaitė
Tadas Venskūnas (LŠS vado pavaduotojas, jaunųjų šaulių vadas)
Irena Šalaviejiienė (LŠS išeivijoje šaulė)
Gražvydas Zulanas (CV narys)
Skaidrilė Grigaitė-Mockevičienė (LŠS studentų korporacijos „Sąja“ narė, CV narė)
Gediminas Jankus (CV narys)
Edgaras Diržius (CV narys)

Atstovai užsienyje: LŠS išeivijoje (JAV) J. R. Butkus
Torontas (Kanada) V. Pūtvio kuopos vadas V. Pečiulis

Viršelio autorė: Jolanta Varanavičienė

Leidėjas: Lietuvos šaulių sąjunga
facebook.com/sauliusajunga.lt

Adresas: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
el. p. redakcija@sauliusajunga.lt

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

2021 m. Nr. 10 (1346)
Tiražas 1500 egz.

Išleidžiamas paskutinę kiekvieno mėnesio savaitę.

ŠIAME NUMERYJE:

2 **LŠS KRONIKA.** Neeilinis LŠS suvažiavimas

3 **SPORTO SAVAITĖ.** Šauliai kvietė Lietuvą sportuoti

4 **PRATYBOS.** Raseinių „Tauras 2021“

5 **PRATYBOS.** Pajūryje nugriaudėjo „Rudens perkūnas 2021“

6 **PRATYBOS.** Bemiegės naktys laukiant signalo „Dėmesio, aliarmo pratybos prasideda“ | KAROLINA SAVICKYTĖ

8 **VARŽYBOS.** Šaulys Vladas Jablonskis: LŠS šaudymo šventės nuotaika buvo puiki, visi šypsojosi | VALDAS KILPYS

10 **VARŽYBOS.** Taurė – šaulių rankose

11 **V. PUTVINSKIO–PŪTVIO KLUBAS.** Šaulių namai | STASYS IGNATAVIČIUS

14 **VIENI IŠ MŪSŲ.** „(Iš)augti: nuo jaunųjų šaulių būrelio iki misijos Malyje“ | DOVILĖ PUKERTAITĖ

20 **IŠMOKTOS PAMOKOS.** Čaga – nuo viralo iki ugnies | GABRIELIUS E. KLIMENKA, EDUARDAS KLIMENKA

22 **FOTOREPORTAŽAS.** „Live firing show 2021“: kai šūviai liejasi laisvai | VALDAS KILPYS

26 **NUOMONĖ.** Islamas kaip (ne)grėsmė | VALDAS KILPYS

28 **GINKLO BROLIAI.** Afganistanas ir taikos palaikymo operacijos: Lietuvos vaidmuo | LINA VAITIEKŪNAITĖ

32 **VALIA PRIEŠINTIS.** Prasideda konkursas moksleiviams, kuriame ne tik smagu dalyvauti, bet ir daug puikių prizų | LINA KRANAUSKIENĖ

34 **ĮDOMIOJI ISTORIJA.** Nuo Dainų dienos iki Dainų šventės – tarpukariu įvyko trys | BIRUTĖ MALAŠKEVIČIŪTĖ

38 **IŠ AUTOMOBILIŲ ISTORIJOS.** Savivaldžiai automobiliai (I dalis) | JONAS RINKEVIČIUS

42 **LAUKO VIRTUVĖ.** Šviežios bulvės nirvanoje | VYTARAS RADZEVIČIUS

44 **GALVOSŪKIS.** Kryžiažodis „Lapų akvarelė“. Atsakykite į klausimus ir laimėkite prizą | KASTYTIS STUMBRYS

.....

.....

.....

.....

Kasdienės naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone. Rankraščiai negrąžinami ir nereценzuojami.

Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvę. Spausdino UAB „JUDEX SPAUDA“ Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas

Projektą „Valstybė ir asmuo: universalių sprendimų link“ (straipsniai „(Iš)augti: nuo jaunųjų šaulių būrelio iki misijos Malyje“, „Islamą kaip (ne)grėsmė“) remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

2021 m. skirta 3 500 eurų.

SPAUDOS, RADIO IR TELEVIJOS RĖMIMO FONDAS

TRIMITAS Nr. 10 – 2021

1

NEEILINIAME LŠS SUVAŽIAVIME PATVIRTINTAS 2021–2024 METŲ LŠS VEIKLOS STRATEGIJOS PLANAS

„Trimito“ informacija
NUOTRAUKA: Valdas Kilpys

1

Spalio 2 dieną Divizijos Generolo Stasio Raštikio kariuomenės mokykloje įvyko neeilinis Lietuvos šaulių sąjungos suvažiavimas, kuriame dalyvavo šauliai delegatai iš visų rinktinių. Neeilinio suvažiavimo metu buvo svarstomas artimiausių trejų metų Lietuvos šaulių sąjungos veiklos strategijos planas, kuriuo sekama organizacija toliau kryptingai ir tikslingai sieks įgyvendinti organizacijos keliamus tikslus ir uždavinius. Sąjungos vadovybė susirinkusiems delegatams pristatė ne tik veiklos strategijos planą, bet ir organizacijos aprūpinimo bei finansinę situaciją, jaunųjų šaulių veiklą.

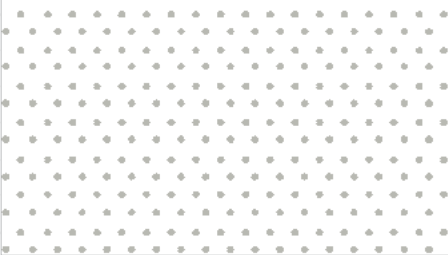
1. Šauliai balsuoja už 2021–2024 metų LŠS veiklos strategijos planą.

„Lietuvos šaulių sąjungai svarbu turėti aiškią viziją. Pastaruoju metu galėjome matyti, kaip organizacija gali greitai ir organizuotai mobilizuoti patriotiškų žmonių, todėl ir toliau labai svarbu turėti aiškias veiklos kryptis ir gaires, kuriomis remiantis bus vykdoma tolesnė veikla ir įgyvendinami pagrindiniai organizacijos tikslai. Šaulių sąjungos veikla tapo svarbia ir reikšminga dalimi nacionalinio saugumo kontekste, todėl stengsimės ir toliau dirbti kryptingai savo šaliai“, – pristatydamas strategiją kalbėjo Šaulių sąjungos vadas plk. Albertas Dapkus.

Kalbėdamas apie tolesnius planus, Lietuvos šaulių sąjungos vadas labiausiai akcentavo šalies gynybinio potencialo stiprinimą, pilietiškumo ir patriotiškumo ugdymą, siekiant prisidėti prie pilietinės visuomenės kūrimo Lietuvoje ir šauliškumo puoselėjimą bei vykdomos veiklos kokybės gerinimą.

„Šaulių sąjunga tęsia Vlado Putvinskio suformuotą doktriną, stiprina nacionalinį Lietuvos saugumą, ugdo pilietiškumą, patriotizmą bei lyderystę. Šaulių vaidmuo yra labai svarbus visuomenėje stiprinant atsparumą šiuolaikinėms grėsmėms“, – sakė krašto apsaugos ministras A. Anušauskas, sveikindamas susirinkusiuosius į LŠS suvažiavimą.

Neeilinio suvažiavimo metu po diskusijų ir delegatų pasisakymų buvo patvirtinta trejų metų veiklos strategija, kuriai šauliai pritarė vienbalsiai. x

ŠAULIAI KVIETĖ LIETUVĄ SPORTUOTI

„Trimito“ informacija
NUOTRAUKA: Ignas Vaičiulis

1

Europos sporto savaitė – tai Europos Komisijos iniciatyva, skatinanti sportą ir fizinį aktyvumą visoje Europoje. Sporto savaitės metu kasmet ne tik atsiranda naujų veiklų, bet ir toliau vystomos pasiteisinusios sėkmingos veiklos Europos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos mastu. Iniciatyvą nuo 2015 metų vykdo 31 Europos šalis.

Lietuvos šaulių sąjunga jau antrus metus vykdo projektą „Šauliai kviečia Lietuvą sportuoti“. Projekto vykdymo metu organizuodama kliūčių ruožą LŠS įsitraukia į Europos sporto savaitę. Šiemet net 1 700 dalyvių prisijungė prie šaulių ir sportavo drauge.

Rinktinės įvairiose erdvėse (parkuose, mokyklose, kariniuose daliniuose) kvietė išmėginti savo jėgas ir įveikti šauliško kliūčių ruožo iššūkius. Dalyviams kliūtimis tapo ne tik įprastos sienelės, bet ir šieno

kupetos, taiklumą išbandė mėtydami improvizuotas granatas ir šaudydami pneumatiniu ginklu, komandinio darbo svarba atsiskleidė gelbėjant „sužeistąjį“ ir ieškant lobio. Šaulio kailyje atsidūrė ir prakaito lašą nubraukę ne vienas, pajutęs, ką reiškia ant pečių nešti pilnos ekipuotės kuprinę, dėvėti šalną ant galvos ir atlikti užduotis – dalyvauti estafetėje, kurioje svarbus greitis ir vikrumas. Visi nugalėtojai buvo apdovanoti Šaulių sąjungos ir Sporto rėmimo fondo įsteigtais prizais.

Europos sporto savaitė siekiama, kad daugiau žmonių sportuotų ir būtų fiziškai aktyvūs, taip pat suprastų sporto ir fizinio aktyvumo naudą. „Vertiname galimybę prisijungti prie Europos sporto savaitės, todėl kiek įmanoma aktyviau stengiamės įsitraukti ir pakviesti ne tik savo organizacijos narius, bet ir visuomenę prisijungti prie šaulių ir kartu įveikti šauliško kliūčių ruožo ar šauliškų estafečių iššūkius. Kasmet sulaukiame vis daugiau norinčiųjų sportuoti drauge su šauliais,

1. Nešti sužeistąjį ne taip ir lengva – šauliško kliūčių ruožo dalyviai galėjo pajusti, ką reiškia tokia atsakomybė.

2. Rungtys įvairios ir originalios – išmanumo šauliams tikrai netrūksta.

2

vaikams įdomu patyrinti ir šaulišką eikpuotę, ir pasijusti kario kailyje, nešant ją ir įveikiant kliūtis. Matome, kad toks patrauklus, žaismingas skatinimas sportuoti yra pozityviai sutinkamas ir šaulių, ir jų draugų, ir šeimos narių, todėl kasmet dalyvių skaičius vis didėja, o tai rodo, jog einame teisinga linkme ir sugebame pasiūlyti patrauklias veiklas“, – sako jaunųjų šaulių vadas Tadas Venskūnas.

Ši savaitė skirta visiems, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinės padėties ar sportiškumo lygio. Sporto savaitės renginiai suburia paprastus žmones, valdžios institucijas, sportinius judėjimus, pilietinės visuomenės organizacijas ir verslininkus. Akcentuodami paprastų žmonių iniciatyvas, renginiai įkvepia ir atveria europiečiams daugiau galimybių reguliariai sportuoti ir mankštintis.

Projektas „Šauliai kviečia Lietuvą sportuoti“ bendrai finansuojamas Sporto rėmimo fondo lėšomis. x

RASEINIŲ „TAURAS 2021“

Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės informacija

Plyksteli liepsnos, pasipila dūmai ir neaiškūs piliečiai, pasinaudodami situacija, bando patekti į savivaldybės pastatą. Pasigirsta šūviai. Taip, imituojant pratybų scenarijų, Raseiniuose rugsėjo 24–26 dienomis prasidėjo Vytauto Didžiojo šaulių pratybos.

Civilinės saugos kompleksinėse pratybose ir praktiniuose veiksmuose-mokymuose „Tauras 2021“ dalyvavo Lietuvos šaulių sąjungos Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės ir kitų rinktinių šauliai, Krašto apsaugos savanorių pajėgų S. Dariaus ir S. Girėno apygardos 2-osios rinktinės savanoriai, Raseinių priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, Raseinių ligoninės, Greitosios medicinos pagalbos, Raseinių policijos komisariato ir Raseinių rajono savivaldybės administracijos Ekstremalių

situacijų komisijos ir Ekstremalių situacijų operacijų centro atstovai. Civilinės saugos kompleksinės pratybos ir mokymai „Tauras 2021“ buvo organizuojami Raseinių mieste simuliuojant situacijas ir imituojant įvairius ekstremalius įvykius, atsižvelgiant (imituojant) į Raseinių miesto ekstremalių situacijų plano užduotis.

„Raseiniškiai gali tik džiaugtis – visa tai daroma jų pačių labui, dėl jų pačių saugumo“, – po pratybų sakė Kauno apskrities Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vadas ats. kpt. Vytautas Žymančius.

Anot rinktinės vado, gyventojai turėjo puikią progą susipažinti su visomis tarnybomis ir jų darbu – šauliais, ugniagesiais gelbėtojais, policijos pareigūnais, Greitosios medicinos pagalbos medikais, kariais savanoriais ir t. t.

„Vienas iš svarbiausių dalykų šiose pratybose – supažindinome šaulius ir kitų tarnybų atstovus su Raseinių miesto infrastruktūra, ypatumais, objektais, kuriuos gali tekti saugoti ar kitaip jais pasirūpinti ir

padėti žmonėms, jeigu įvyktų kokia nors nelaimė Raseiniuose. Žinoma, labai svarbi ir sąveika tarp skirtingų struktūrų – to ir mokėmės kelias dienas. Kai pareigūnai pažįsta vieni kitus, gerai žino vietovės specifiką, kur kas lengviau vykdyti užduotis iš tikrųjų nutikus nelaimei ar esant kokioms nors ekstremalioms sąlygoms. Tai, žinoma, svarbu ir prevencijai, kad neįvyktų nelaimingų atsitikimų“, – pastebėjo Kauno apskrities Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vadas.

Mokymuose dalyvavo apie 200 šaulių, kitų institucijų komandos, jų metu Raseiniuose patuliavo ginkluoti šauliai, vilkintys Lietuvos šaulių sąjungos uniformą, buvo naudojami imitaciniai šaudmenys, garsinės ir dūminės imitacijos priemonės.

Mokymų organizatoriai, kaskart rengdami pratybas, užtikrina, kad jų rajone bus laikomasi priešgaisrinių ir gamtos apsaugos taisyklių, taip pat visų saugumo reikalavimų dėl COVID-19, kelių eismo taisyklių ir civilių gyventojų kasdienė veikla nebus trikdoma. x

PAJŪRYJE NUGRIAUDĖJO „RUDENS PERKŪNAS 2021“

„Trimito“ informacija
NUOTRAUKA: Ieva Želvytė

Spalio 9–10 dienomis Lietuvos šaulių sąjungos Vakarų (jūros) šaulių 3-ioji rinktinė Lietuvos kariuomenės brigados generolo Povilo Plechavičiaus poligone organizavo vertinamąsias lauko taktines pratybas „Rudens perkūnas 2021“.

Pasak 301-ojo būrio vado Algirdo Stripinio, pratybų „Rudens perkūnas 2021“ stebėtojo, nors bendros rinktinės vertinamosios pratybos pradėtos organizuoti ne taip jau ir seniai, jų nauda yra akivaizdi. „Tokias pratybas būtina organizuoti, kad skyriai gebėtų koordinuoti tarpusavio veiksmus. Svarbu dirbti išvien, kad nekiltų koordinavimo problemų ne tik pratybų metu, bet ir prireikus realioje situacijoje“, – sako pratybose dalyvavęs A. Stripinis.

Pratybos buvo vykdomos tęsiant mokymo programą, o šauliai privalėjo praktiškai parodyti, kaip sugeba pritaikyti įgytas teorines žinias. Šaulių pasiruošimas vyksta pagal Sąjungos štabo ir rinktinės pateiktas gaires, kiekvienas būrys treniruojasi pagal savo galimybes, yra tobulinami individualūs ir komandiniai įgūdžiai. „Matome, kad judama teigiama linkme, visi šauliai mokosi, ne tik koviniai, įtraukiamos kelios kryptys, turi veikti ir aprūpinimas, ir logistika – visi turi dirbti išvien ir veikti pagal pratybų scenarijų“, – sako šaulys Algirdas.

Vakarų (jūros) šaulių 3-iosios rinktinės metodininkas ats. srž. mjr. Artūras Birbalas pasidžiaugė, kad pratybos parodė gerokai patobulėjusius šaulių individualius įgūdžius. „Kas treniruojasi, dalyvauja pratybose, mokymuose, jau gali tinkamai atlikti individualias užduotis, reaguoti į situacijas, tačiau komandinį darbą dar reikia tobulinti“, – pasakojo rinktinės metodininkas ats. srž. mjr. A. Birbalas.

Vertinamosios pratybos atskleidžia, kur yra stiprybė, kur – silpnybė, pasitikrinama, ar tinkama linkme rinktinė juda rengdama šaulius. „Skyrių, būrio lygmens vadai turi būti rengiami nuosekliai. Labai svarbu, kad žmonės turėtų vadovavimo įgūdžių, gebėtų surinkti informaciją ir ją panaudoti tikslingai, atlikdami užduotis, padiktuotas

pratybų scenarijaus“, – pastebėjimais, kur link rinktinė turėtų judėti toliau, rengdama šaulius, dalijosi ats. srž. mjr. A. Birbalas.

Rinktinės pratybos organizuojamos įvairiose vietovėse – tiek apgyvendintose, tik miškingose, nes šauliai turi jas pažinti. Rinktinė dažnai į pratybų scenarijų įtraukia ir vandeningas vietas. Pratybose „Rudens perkūnas 2021“ tradiciškai dalyvavo ir povandeninių plaukikų būrio šauliai, kurie organizavo kitų šaulių persikėlimą per vandens kliūtis.

Iš viso pratybose dalyvavo daugiau nei 120 šaulių. Pasak rinktinės metodininko, kiekviena šaulio valanda – svarbi.

1. Pratybų scenarijui pasiruošta - telieka sulaukti nurodymų ir vykdyti užduotis.

BEMIEGĖS NAKTYS LAUKIANT SIGNALO „DĖMESIO, ALIARMO PRATYBOS PRASIDEDA“

TEKSTAS: Karolina Savickytė
NUOTRAUKOS: Vaidotas Okulič-Kazarinas

Rugsėjo 15-oji daugeliui Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės šaulių galėjo būti įprastas trečiadienis, bet jį sudrumstė tiesioginių vadų siųstas aliarmo signalas. Popiet sulaukę žinutės apie prasidėjusias ryšio patikrinimo ir padalinių surinkimo pratybas šauliai tiesiu taikymu po darbų traukėsi uniformas, ekipuotę ir skubėjo į sutartas padalinių susitikimo vietas dar nežinodami, kokios užduotys jų laukia. Taip šias pratybas matė daugiau nei 500 Vilniaus apskrityje veikusių šaulių, iš kurių 350 vykdė realias užduotis „ant žemės“.

Koks jų tikslas, sumanymas ir rezultatai? Pratybas plačiau apžvelgti padės jų sumanytojas, rinktinės vadas majoras Mindaugas Sakalauskas.

PRATYBŲ PLANAS IR EIGA

Ryšio patikrinimo ir padalinių surinkimo pratybos vyko Vilniuje, Ukmergėje, Šalčininkuose bei Elektrėnuose, kur yra įsikūrę rinktinės padaliniai. Kaip teigia mjr. M. Sakalauskas, pagrindinė pratybų užduotis buvo patikrinti rinktinės padalinių galimybę susirinkti per trumpą laiką gavus susirinkimo signalą bei neturint išankstinės informacijos vykti į nustatytus objektus ir susiplanuoti objekto apsaugą trijų parų laikotarpiui. Atvykę į objektą kuopų ir būrių vadai turėjo nusimatyti apsaugos postus, kuriuose bus išdėstomi šauliai, susidaryti inžinerinių įrenginių ir ginkluotės poreikius, sudaryti šaulių tarnybos grafikus trims paroms.

Nors šauliai nemažai laiko praleidžia miškuose, kurie yra draugiškesni treniruotėms ir baziniams įgūdžiams įgyti, komendantiniai šauliai dažniau ruošiasi užduotims miesto sąlygomis.

Tarp saugomų objektų – Vilniaus šilumos tinklų bei Kuro terminalo „Circle K Lietuva“ teritorija, Krašto apsaugos ministerija, Vilniaus apskrities vyriausiojo, Vilniaus miesto penktojo ir šeštojo bei Šalčininkų, Elektrėnų ir Ukmergės policijos komisariatai, juos saugojo komendantiniai ir koviniai šauliai, pastariesiems priskirti pavojingi objektai. Svarbu pastebėti, kad rinktinėje yra ir nekinetinių padalinių, kurie šių pratybų metu turėjo užduotį nuotoliniu būdu surengti pilietinio palaikymo akciją palaikant mūsų NATO sąjungininkus bei Lietuvos integraciją į NATO gretas.

„Nematoma, bet bene svarbiausia planavimo dalis vyko geras tris savaites – tokiam greitam pasiruošimui įtakos turėjo pastatus ar teritorijas pratyboms naudoti leidusių partnerių geranoriškumas, už kurį nuoširdžiai dėkoju“, – sako M. Sakalauskas.

SVARBUS NE SKAIČIUS, O PASIRUOŠIMO KOKYBĖ

Nors šauliai nemažai laiko praleidžia miškuose, kurie yra draugiškesni treniruotėms ir baziniams įgūdžiams įgyti, komendantiniai šauliai dažniau ruošiasi užduotims miesto sąlygomis. Šįkart, nors užduotys buvo vykdomos miesto teritorijoje, šauliams buvo nurodyta atvykti su visa ekipuote. Rinktinės vadas teigia, kad taip buvo siekiama užtikrinti, jog pratybose dalyvaus rimtai nusiteikę šauliai. „Užduotis pasiimti ekipuotę ir būti pasiruošus vykdyti užduotis iki dvylikos valandų buvo skirta tam, kad šauliai atvyktų rimtai nusiteikę ir pasiruošę. Noriu pabrėžti, kad neturėjome tikslo į pratybas surinkti kuo daugiau rinktinės šaulių, norėjome surinkti tuos, kurie atvažiuo

rimtai pasiruošę vykdyti pavestas užduotis, su uniforma ir paruošta ekipuote“, – pasakoja mjr. M. Sakalauskas.

Pratybose buvo išbandyta komunikacija saugesnėmis ryšio priemonėmis visos rinktinės mastu – nors saugumas dažnai yra atvirkščias patogumui, ši užduotis buvo įvykdyta sėkmingai ir keli šimtai šaulių gavo signalą susirinkti ir vykdyti tolesnes užduotis.

„Be abejo, pratybos skirtos įsivertinti ir turimas spragas – ne visiems padaliniams vienodai sėkmingai sekėsi planuoti objekto apsaugą jau atvykus į jį. Ruošiant tokias pratybas labai sunku numatyti šaulių skaičius, atitinkamai, paskirti padaliniams objektus, tad sunkiausia buvo gausiausiai susirinkusių padalinių vadams. Kadangi pratybų sumanymas buvo toks, kad net padalinių vadai iki numatyto susirinkimo laiko nežinojo, į kokį objektą važiuos ir kokias užduotis gaus, turėti daug žmonių vietoje yra ir sėkmė, ir iššūkis, nes juos reikia realiai įveiksminti, pasidaryti rutiną objekte, paskirstyti pamainomis ir skirti skirtingas užduotis – apsaugą, patruliavimą, poilsį ir panašiai“, – išmoktas pamokas komentuoja rinktinės vadas. Jis priduria, kad pratybose veikė ir priešo veiksmus imituojančios pajėgos, kurių užduotis buvo stebėti padalinius ir identifikuoti jų daromas klaidas, jos po pratybų vykusiame padalinių vadų susirinkime buvo aptartos, o patys vadai galėjo pasižiūrėti į savo padalinį iš šalies.

TRENIRUOJAMĖS TAM, KAD ESANT REIKALUI VEIKTUME GREITAI

Realioji vietovė, objektai, miesto gyvenimas su laiką valgančiais kamščiais buvo

pasirinkti neatsitiktinai – tai, palyginus su poligonuose esančiais tuščiais ar apgriuvusiais namais, yra itin pritraukta prie realybės. „Tai yra realiai veikiantys objektai, jame verda savas gyvenimas ir mes turime prie to gyvenimo prisitaikyti. Koronaviruso pandemija mus išmokė daug dalykų, parodė, kad treniruotis reikia kuo realesnėmis sąlygomis. Kažkada juokaudamas sakiau, kad jeigu būtume prieš gerus metus paprašę padaryti pratybas ligoninėje ar reanimacijos skyriuje, į mus nebūtų rimtai pasižiūrėję, bet štai šimtai šaulių vyko ir teikė ten realią pagalbą. Taigi niekada nežinome, kokias užduotis dar turėsime vykdyti artimiausioje ateityje“, – pasakoja rinktinės vadas.

Šiuo atveju signalas buvo atsiųstas likus 4,5 valandos iki padalinių susitikimo laiko, kurio iš esmės užteko. Mjr. M. Sakalauskas pabrėžė, kad šauliai nėra greitojo reagavimo pajėgos, kurios susirenka per labai trumpą laiką. „Mūsų padalinio stiprybė yra mūsų dydis, turėdami daug nuolat besitreniruojančių šaulių ir esant poreikiui galime operatyviai suteikti pagalbą VRM ar kitoms tarnyboms ar institucijoms, praktikoje jau buvo pavyzdžių, kai iki būrio dydžio šaulių grupės surinkdavome ir per porą valandų, neturėdami konkrečios išankstinės informacijos apie užduotį“, – dalijasi jis.

Tokios pratybos ne pirmos ir, pasak organizatoriaus, ne paskutinės, o turėtų vykti gana reguliariai, kas metus ar dvejus, kad šauliams tokie įgūdžiai nepasimirštų. x

ŠAULYS VLADAS JABLONSKIS: LŠS ŠAUDYMO ŠVENTĖS NUOTAIKA BUVO PUIKI, VISI ŠYPSOJOSI

Spalio pradžioje „Vollit“ šaudymo centre vyko kasmetės Lietuvos šaulių sąjungos šaudymo varžybos, kurios buvo skirtos šauliams, turintiems ginklą šaulio tarnybai. Šio renginio tikslas – populiarinti šaudymo sportą tarp organizacijos narių.

Varžybose šauliai, naudodami asmeninius ginklus (taikliojo šaulio ir pusautomatį karabinus bei pistoletus), atliko įvairius pratimus, dalijosi patirtimi, bendravo. „Trimitas“ pakalbino šių varžybų įkvėpėją ir organizatorių šaulį V. Jablonskį prašydamas pasidalyti įvairiapuse patirtimi.

Pradėkime nuo esmės: kam ir dėl ko šios varžybos organizuojamos?

LŠS šaudymo šventė organizuojama šauliams, turintiems ginklą šaulio tarnybai. Pasitelkę pratimus objektyviai, paprastai ir aiškiai įvertiname šaulių gebėjimus. Tai nėra labai aukšto sportinio meistriškumo šaudymo varžybos. Nėra tokių resursų ir tikslų. Būtent todėl šį renginį vadinu švente. Konkretizuodamas esmę galiu išreikšti taip: a) kurti ir plėtoti [varžybos kartoja kasmet ir turi savo trumpą istoriją], b) mokytį ir vienyti [čia suvažiuoja šauliai iš visos Lietuvos pasidalyti savo patirtimi], c) remti ir padėti [LŠS remia ir padeda šaudmenimis, šaudykla, maitinimu, priziniu fondu ir t. t.]. Kitaip tariant, šios varžybos yra visų LŠS narių bendrystės rezultatas, bendra šventė, bendras požiūris į šaudymą.

1. Šaudymo rungtis, naudojant „trumpąjį“ ginklą, buvo itin dinamiška.
2. Atstumas iki taikinių šauliams nežinomas, todėl būtina naudotis šiuolaikiniais optiniais prietaisais.
3. Šaudymas nuo trikojo – tik patyrusiems šauliams.

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS: Valdas Kilpys

Varžybose pastebiu vis daugiau šypsenų. Prisimenant ankstesnius renginius, kai dalis dalyvių rinkdavosi ne gerai praleisti laiką, patobulėti, pasikeisti patirtimi, bet veikiau įrodyti savo pranašumą, regis, situacija kinta?

Situacija visada buvo veikiau pozityvi. Tačiau pilnutinis suvokimas ir supratimas ateina tik dirbant. Visada sulaukdavome pastabų ir rekomendacijų, bet organizavimo resursas yra toks, koks yra. Šių metų LŠS šaudymo šventės nuotaika buvo puiki, ir tai džiugina. Rudeniškas oras buvo pasakiškas, mums visiems tikrai pasisekė. Kaip jau minėjau, tikslas – LŠS šaudymo šventė: pabūti, pabendrauti, pasidalyti ir pasivaržyti su šypsena. Kiekvienas nori laimėti ir užlipti ant pakyls, bet tikslui pasiekti reikia nemažai dirbti. Vieta ant pakyls skirta tik vienam. Svarbiau yra bendras tikslas: renginys, gera nuotaika, kad būtų smagu susitikti...

Kokie yra pagrindiniai pratimai ir jų sąsaja su realiomis gyvenimiškomis situacijomis?

Labai smagu, kad pratimus parengė skirtingos šaudymo organizacijos. LTŠF, „Vollit“ šaudymo centras, BTŠA, „1-Shot“, „Kovas“, „Armatus“. Nuoširdžiai dėkojame už palaikymą ir prisidėjimą LŠS vado pavaduotojui ats. mjr. Židrūnei Šadauskiui, Kasparui, Pauliui, Aleksandrui, Andriui, Gintautui, Simui, Dainiui, Rolanui, Sergejui, Tomui ir dar daug žmonių.

Taiklaus šaulio dalyje visi pratimai buvo skirtingi ir įdomūs, viskas daugiau orientuota į dinaminį šaudymą. Reikia pataikyti į metalinį gongą. Mūsų tikslas nėra pataikyti žvirbliui į akį. Praktinis aplinkybių pritaikymas ir prisitaikymas prieš šūvį labai atspindi realią taktinę, gynybinę situaciją. Svarbiausia – pataikyti. Šis principas buvo taikomas ir rengiant pratimus su pusautomatiniais karabinais ir pistoletais. Reikia judėti, apgalvoti kiekvieną žingsnį ir padaryti tai, kas reikalinga.

Ar matyti šaulių pasirengimo dinamika? Ko trūksta kalbant ne apie ginklus, o žmones, kurie tuos ginklus valdo?

Pasirengę yra tie šauliai, kurie šaudymo šventėje dalyvauja ne pirmą kartą, bet ši dinamika nėra sekama ir fiksuojama. Varžybose tiesiog pasimato, kas ir kaip šaudo.

Šauliai ginklų turi ir jie tikrai nėra prasti. Tačiau dažnai trūksta praktinės pasirengimo dalies ir praktinio, taktinio šaudymo pratybų. Reikalingas tęstinumas. Labai svarbu – saugumas ir ginklo valdymas.

Vladai, tokių varžybų organizavimas atima nemažai laiko ir pastangų. Kas tave skatina jas rengti? Kur regi jų prasmę?

Kažkada pradėjau šaudyti kaip medžiotojas ir atėjau į LŠS šeimą po įvykių Ukrainoje. Organizuodamas varžybas ir pats palaikau formą, gaunu daug praktinių žinių, patirties ir suvokimo, ką ir kaip daryti.

Taip, tai reikalauja daug energijos, laiko ir pastangų. Bet dera suvokti, kad tai nėra mano varžybos. Jos yra visų mūsų, šaulių, varžybos. Aš gal tik kaip mūrininkas. O jo pirmos sienos visada būna kreivos, gal net kartais griūna.

Prasmė – pats darymas. Jeigu nieko nedarai, nieko ir neturi.

Kaip bendrai regi situaciją šaudybos pasaulyje? Kokios tendencijos LŠS, Lietuvoje ir gal net globaliai?

Analizei neskiriu daug laiko. Žinau tik tai, kad šaulys turėtų treniruotis ir palaikyti formą. Tai nuolatinis procesas. Privalai dalyvauti uždarose treniruotėse arba atvirose varžybose. Palyginti su 2014-aisiais, šaudybos situacija mūsų organizacijoje ženkliai pakito į gerą. Tai faktas.

Lietuvoje turime visas sąlygas treniruotis ir šaudyti privačiai: „Vollit“ šaudymo centre – iki 660 m, Baltijos tolimojo šaudymo asociacijos šaudykloje iki 1 000 m, „Armatus“ šaudykloje Seredžiuje, Marijampolėje – iki 300 m ir t. t. Tik reikia netingėti, paieškoti ir pasirodys, kad netoliese įsikūrusi kokia nors šaudykla. Negaliu vertinti kariuomenės šaudyklų. Ten, ko gero, situacija taip pat kinta į gerą.x

TAURĖ – ŠAULIŲ RANKOSE

SVARBI BROLIŠKA ATMOSFERA

2021 metų spalio 14 dieną VŠĮ „Šūvio akademija“ šaudykloje vyko Lietuvos kariuomenės Sporto klubo organizuojamos praktinio šaudymo pistoletu varžybos. Jų metu siekiama ne tik išsiaiškinti stipriausią Lietuvos kariuomenės komandą ir geriausius šaulius bei populiarinti kovinį šaudymą, bet ir gerinti padalinių partnerystę, sudaryti sąlygas pasitikrinti ir įvertinti savo sugebėjimus valdyti šaunamuosius ginklus esant situacijoms, panašioms į realias.

Glaudus bendradarbiavimas tarp karių ir šaulių – labai svarbus, šios varžybos – tai dar viena bendradarbiavimo forma. „Galime džiaugtis, kad organizuodama šaudymo varžybas Lietuvos kariuomenė nepamiršta pakviesti ir Lietuvos šaulių sąjungos. Taip stiprinamas bendradarbiavimas ne tik tarp organizacijų, bet ir brolybė tarp eilinių karių ir šaulių. Tokių renginių metu kariai pamato ir susipažįsta su LŠS koviniais šauliais, kurie yra motyvuoti ir turi gerus ginklo valdymo įgūdžius“, – apie varžybų prasmę mintimis dalijosi pratybose dalyvavęs šaulys Simonas.

VARŽYBOS

Šaudymo varžybos buvo vykdomos vadovaujantis Tarptautinės praktinio šaudymo konfederacijos (IPSC) pistoletų (revolverių) varžybų taisyklių reikalavimais. Šaudymo varžybas sudarė 6 įvairaus sudėtingumo pratimai. Varžybų dalyviai varžėsi asmeninėje (71 dalyvis) ir komandinėje įskaitose. Iš viso – 23 komandos. Iš viso dalyvavo 22 Lietuvos kariuomenės padalinių komandos ir viena Lietuvos šaulių sąjungos komanda, kurią sudarė Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės šauliai. Nors komandų būta nemažai, o visi susirinkę buvo nusiteikę parodyti, ką sugeba geriausiai, ir išvykti ne tuščiomis, pasak šaulio Tado, tarp LK karių ir LŠS šaulių buvo juntama gera broliška atmosfera.

BROLIŠKA DVASIA

Asmeninėje šaudymo varžybų įskaitoje nugalėtojas nustatomas IPSC taisyklių nustatyta tvarka. Komanda nugalėtoja nustatoma pagal daugiausia taškų asmeninėje įskaitoje surinkusių 3 komandos narių taškų sumą.

„Trimito“ informacija
NUOTRAUKA: Simonas Ridzvanavičius

Šauliška brolystė ir gebėjimas savo įgūdžius panaudoti komandos labui šaulius atvedė prie pergalės. „Pagrindinis tikslas, kurį sau asmeniškai kėliau, – nepersistengti, nenuskubėti dėl geresnio asmeninio rezultato, o stabiliai ir be didesnių klaidų labiau orientuotis į komandinę įskaitą“, – sakė šaulys Tadas. Komandinėje įskaitoje pirmą vietą iškovojo Lietuvos šaulių sąjunga (!), kuriai atstovavo 10-osios rinktinės šauliai: du iš „Kovo“ būrio (Tauro kuopa) ir vienas iš Šventaragio kuopos. Asmeninėje įskaitoje 10-osios rinktinės šaulys Andrejus Lipa užėmė 2-ąją vietą.

Šiose tradicinėse Lietuvos kariuomenės Sporto klubo organizuojamose varžybose LŠS šauliai nebe pirmą kartą demonstruoja aukštus rezultatus – 2019 metais pirmą vietą taip pat užėmė Lietuvos šaulių sąjungos komanda, kuriai atstovavo Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės šauliai.

APIE TREINIRUOTES

Šaulių sąjunga nuosekliai organizuoja šaudymo pratybas ir varžybas šauliams pagal patvirtintus šaulių rengimo planus. Šaulių noras tobulėti ir jų iniciatyvumas – organizacijos stiprybė, kuri veda į priekį. Šauliai dažnai inicijuoja papildomas pratybas rinktinėse ir tobulina įgūdžius. Pasak šaulio Simono, 2020 metais Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės „Kovo“ būrys savarankiškai organizavo 63 šaudymo treniruotes pistoletu ir karabinu, o 2021 metais jau įvyko 74 šaudymo treniruotės. „Du kartus per metus būrio šauliai laiko būrio šaudymo normatyvus pistoletu ir karabinu. „Kovo“ būrio šauliai nuolat dalyvauja šaudymo varžybose, užima prizines vietas, tad dar kartą įsitikinome – reguliarios šaudymo treniruotės duoda gerą rezultatą“, – pasakoja šaulys.

Tiesa, inicijuojamos treniruotės reikalauja ir asmeninio šaulių indėlio ne tik dėl jų skiriamo laisvo laiko organizacijos veikloms, bet ir dėl finansų. Pasak šaulio Tado, dažnu iššūkiu tampa brangstantys šaudmenys ir galimybė patekti į šaudyklas, tačiau, nepaisant tokių iššūkių, jausmas perduodant Lietuvos kariuomenės Sporto klubo taurę LŠS Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės štabui atperka daug. x

ŠAULIŲ NAMAI

Parengta pagal LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo prezidento Stasio Ignatavičiaus surinktą informaciją

NUOTRAUKOS: LŠS archyvas

1. Viena iš galimų šaulių namų fasado vizijų.

Prieš 95-erius metus – 1926 metų spalio 16 dieną – Lietuvos šaulių sąjunga įsigijo pastatą Laisvės alėjoje, kur ir šiandien yra organizacijos būstinė. Ta proga – žvilgsnis į istoriją.

1928 metų sausio 7 dieną vienas iš Šaulių sąjungos įkūrėjų kanauninkas Juozas Tumas-Vaižgantas pašventino ir atidarė naujai suremontuotus ir įrengtus LŠS Centrinio štabo namus. „Pašventinimo iškilmes pradėjęs J. Tumas-Vaižgantas išreiškė viltį, kad namai būsią dvasinės ramybės ir moralinio sustiprinimo Šventovė tiems visiems kilniems žygiams, kokius turi užsibrėžę šauliai.“ („Trimitas“, 1928 m. Nr. 2) »

Šaulių namai – visuomenės namai. Kiekvienas šaulių būrys privalo pasistatydinti savus namus.

1922 m. Lietuvos šaulių sąjungos plakatas

1. Iš Kauno atvirukai 1918–1940 metų.

2. Lietuvos šaulių sąjungos štabas šiandien – kaip ir tarpukariu, fasadą puošia skydas su Vyčio kryžiumi.

Kauno apskrities valstybiniame archyve surasti dokumentai [dar Rusijos caro laikų] byloja, kad 1902 metais pastatas, priestatas su sandėliais, sodu ir daržu įkainotas 10 500 carinių rublių! Ir buvęs 800 kvadratinų sieksnių ploto [1 kvadratinis sieksnis – 4,55 kv. m], esantis Kaune, Nikolajevo pr. 20 (dabar – Laisvės al. 34), priklausė p. Eduardui Stravinskiui. Pagal rastus dokumentus galima manyti, kad pastatas buvo pastatytas 1897 metais.

Pagal archyve rastus dokumentus [Kauno miesto savivaldybės Įkainojimo komisijos raštą] pastatas Kaune, Laisvės al. 20, su visu nekilnojamoju turtu [mūrinis dviejų aukštų gyvenamasis namas su rūsiu, medinis vieno aukšto gyvenamasis namas, mūrinis sandėlis, medinis sandėlis ir medinis namas-skalbykla, sodas ir daržas] 1922 metų vasario 7 dieną iš Stravinskių šeimos perėjo Ūkio banko nuosavybėn.

Nuo 1926 metų šiame pastate prasideda Šaulių sąjungos viešpatavimo era.

1923 metų balandžio mėn. įvykusiame LŠS Centro valdybos posėdyje Sąjungos viršininkas kpt. P. Klimaitis pabrėžė, kad „priebrendęs reikalas statydintis savo namus“, nes tuo metu LŠS centriniam štabui nuomojamas butas [Laisvės al. ir Mickevičiaus g. 26, antrame aukšte] negalėjo tenkinti iš visų Lietuvos kampelių suplaukiančių šaulių reikalavimų. Posėdyje buvo nutarta kreiptis į Kauno miesto valdybą dėl sklypo šaulių namams statyti. LŠS Centro valdyboje kilo mintis, kad

„praktiškiausias būdas – pirkti namą miesto centre“. 1925 metų rugsėjo 2 dieną buvo sudaryta komisija namui pirkti. Komisiją sudarė M. Šalčius, P. Leonas ir A. Graurogkas. Lapkričio mėn. jau buvo įsteigtas namų pirkimo fondas ir gruodžio mėn. jame buvo 10 tūkstančių litų.

Rugsėjo 15 dieną LŠS Centro valdybos pirmininkas T. Daukantas raštu kreipėsi į Ūkio banko valdybą, Šaulių sąjungos vardu prašydamas „kiek galint žemesne kaina, net žemiau tikros vertės parduoti Sąjungai Banko namus Laisvės Alėja nr. 20 su visa į Donelaičio gatvę išeinančia aikšte“.

Centriniame valstybės archyve rastas šio pastato pirkimo ir pardavimo aktas, kuriame rašoma: „1926 m. Lietuvos Respublika. <...> Vladas Stašinskas, vardu Lietuvos Ūkio Banko, priklausiusį tam Bankui pirkimo-pardavimo aktu, patvirtintu Kauno Apygardos Tesimo Vyresniojo Notaro 1922 02 09, nejudamą turtą Kaune, pirmiau prie Nikalojaus prospekto ir Puškino g., dabar prie Laisvės alėjos ir Donelaičio g., susidedantį iš 3669 kv.m žemės sklypo, mūrinio dviejų aukštų gyvenamojo namo, medinio vieno aukšto gyvenamojo namo ir kitų trobų, ribose: Laisvės al., Radzevičių ir Šeimanienės žemė, Bagdonavičiaus žemė, Donelaičio gt. ir Majauskienės ir Vasiliausko žemė, perdavė nuosavybėn su visomis prigulimybėmis, nieko sau nepasilikdamas, Lietuvos Šaulių Sąjungai, asmenyje jos įgaliotinio Rapolo Skipičio,

už sutartą kainą – 250000 litų, kurie pardavėjui, Lietuvos Ūkio Bankui, dar prieš pasirašant šį aktą pilnai sumokėti. Valdyti nupirtąjį šiuo aktu turtą pirkėja, Lietuvos Šaulių Sąjunga ima nuo šios dienos ir nuo šios dienos jai priklauso nuo to turto pelnas ir išlaidos.“

„Drauge su dviejų aukštų mūro namais buvo nupirkta didokas sklypas žemės, kuris eina nuo Laisvės Al. iki Duonelaičio gatvės. Apie pusę sklypo užima sodas, antroji pusė yra dviejų aukštų mūro ir kieme vieno aukšto mediniai namai“ [Iš V. Petrulio mokslinio darbo].

Lietuvos šaulių sąjungos Centro Valdybai leista perstatyti bei kapitaliai suremontuoti gyvenamus mūrinius namus, esančius prie Laisvės alėjos 20.

1928 metų sausio 4 dieną Šaulių sąjungos namo Laisvės al. 20 kapitalinis remontas buvo baigtas. Remonto projektus parengė ir juos įvykdė architektas V. Dubeneckis. Remonto darbai kainavo apie 150 000 litų. Remontas pradėtas 1927 metų vasarą ir pabaigtas tik iš vidaus. Išorinis nudažymas ir dekoravimas šaulių ženklais pabaigtas tik pavasarį.

„Apatiniame namo aukšte įrengta 6 krautuvės, iš jų 4 didesnės su kambariais, kitos dvi mažesnės. Krautuvės jau išnuomos. Antrame aukšte vienas namo galas, viso 8 kambariai, pavestas centro įstaigoms, o antrame įrengta salė-skaitykla, valgykla-klubas ir t.t.

Antras aukštas turi apie 20 kambarių, gali tilpti 250 asmenų, prie salės atskiras specialus artistams kambarys. Valgykla įrengta su visais reikiama patogumais ir iš karto gali pavalgydinti 60 žmonių. Bufetas taip pat jau išnuomotas ir duodami pietūs. Salėje bus ruošiamos paskaitos, pranešimai, koncertai, šokių vakarėliai šauliams. Salė išnuomojama ir kitoms organizacijoms.“ [Iš V. Petrulio mokslinio darbo].

Sausio 7 dieną įvyko atnaujintų Centrinųjų Šaulių sąjungos štabo namų pašventinimas ir atidarymas. 1929 metais prie pastato pristačius priestatus (flygelius), Šaulių sąjungos Centrinis štabas galėjo visiškai vykdyti savo numatytas užduotis. Vietos pakako ir Kauno šaulių rinktinės štabui, „Trimito“ redakcijai, Centrinei šaulių moterų organizacijai, ir kitoms šauliškomis struktūroms.

1929 metų kovo 5 dieną mirus Šaulių sąjungos įkūrėjui, ideologui ir pirmajam viršininkui Vladui Putvinskiui, jo palaikai buvo pašarvoti šio pastato salėje.

1940 metų birželio 15 dieną Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, Šaulių sąjunga atsidūrė okupantų taikinyje. Birželio 29 dieną į Šaulių sąjungos rinktines buvo nusiųsti įsakymai per tris dienas nusiginkluoti – atiduoti visus ginklus į kariuomenės sandėlius. Liepos 11 dieną Maskvos marionetė J. Paleckis pasirašė įsakymą, kad nuo liepos 13 dienos

Lietuvos šaulių sąjunga likviduojama su visomis jos įstaigomis ir organizacijomis. Šaulių sąjungos likvidacijos įsakymą krašto apsaugos ministras V. Vitkauskas, kariuomenės vadas F. Žemaitis, politinis vadovas J. Macijauskas pasirašė liepos 25 dieną.

„Tą pačią dieną V. Vitkauskas atgaline data paskelbė ir kitą įsakymą dėl Šaulių sąjungos turto perėmimo – nuo liepos 11 dieną pagal įsakymą Šaulių sąjungos turtas turėjo būti perduotas kariuomenei, LKP(b) ir komjaunimo organizacijoms, profsąjungoms, Švietimo ministerijai, savivaldybėms.“ [A. Liekis „Lietuvos Šaulių sąjungos istorija“, Vilnius, 1992 m.].

„Pirmausia čia buvo atkeltas Lietuvos kariuomenės spaudos ir propagandos skyrius. Vėliau čia įsikūrė Partijos švietimo namai. Naujieji šių namų šeiminkai ilgai ginčijosi su naujų profsąjungų centru, negalėdami pasiskirstyti ir pasidalinti Šaulių sąjungos namuose rastą fortepijoną, baldus, rašomąsias mašinėles. Buvo panaikintas ir Šaulių sąjungos skyrius Vytauto Didžiojo karo muziejuje, visi ten buvę eksponatai išnešti...“ [S. Raštikis. „Lietuvos Šaulių sąjungos likvidavimas“, – „Lietuvių archyvas“, Nr. 4].

Pirmas aukštas buvo perduotas įvairioms parduotuvėms. Kauno apskrities archyvo duomenimis, čia patalpas turėjo siuvimo ateljė „Glavneft“, žemės ūkio kooperatyvo duonos ir konditerinių gaminių parduotuvė, arbatinė ir kt.

Vėliau „politiniai švietėjai“ buvo reorganizuoti į sovietinės propagandos įrankį – Lietuvos TSR politinių ir švietėjiškų žinių draugiją, o nuo 1963 metų – LTSR „Žinijos“ draugiją. Draugija iš senojo pastato buvo „iškraustyta“ 1991 metų lapkričio mėn.

1989 metais, atkūrus Lietuvos šaulių sąjungą, Sąjungos atkūrėjai pradėjo rūpintis šių namų grąžinimu.

1990 metų gruodžio 19 dieną Kauno m. meras V. Adomonis LŠS Centro valdybai raštu pranešė, kad renkami dokumentai dėl pastatų priklausomybės Šaulių sąjungai.

1991 metų lapkričio 28 dieną Kauno miesto tarybos sprendimu Šaulių sąjungai buvo perduotas senojo pastato visas antrasis aukštas. Gavus šį sprendimą, LŠS vadovybė įpareigojo LŠS Vado apsaugos skyriaus šauliams „padėti išsikraustyti antrame aukšte esantiems buvusiems šeiminkams ir nuomininkams“. Tas ir buvo padaryta per kelias valandas.

1994 metų sausio 5 dieną Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas A. Šleževičius pasirašė potvarkį, kuriuo pastatas Kaune, Laisvės al. 34, perduotas naudotis Lietuvos šaulių sąjungos Centro valdybai. Potvarkis buvo suderintas su Kauno miesto valdyba. Tačiau Kauno miesto meras V. Račkauskas ir vicemeras J. Vingraitis sugebėjo atbuline data išparduoti pastato pirmąjį aukštą, nors 1992 metų lapkričio 3 dieną Kauno m. Tarybos pirmininkas V. Grinis LŠS vadui G. Jankui ir LŠS Centro valdybos nariui L. Trumpuliui teigė, kad kol nebus galutinai išspręstas pastato likimas, pastatas įtrauktas į neprivatizuotinų namų sąrašą.

Dabar Šaulių sąjungos turimose pastato antrojo aukšto patalpose dirba LŠS centrinis štabas, „Trimito“ redakcija, LŠS štabo Garbės sargybos kuopa, LŠS sporto klubas. Ant Šaulių sąjungos žemės ir nugriautų priestatų (flygelių) pamatų pastatytuose Centrinio lektoriumo ir Projektavimo biuro apleistuose ir neeksploatuojamuose pastatuose šeiminkauja benamiai ir žiurkės.

2014 metų lapkričio 23 dieną, minint Lietuvos kariuomenės dieną, ant pastato fasado sienos buvo iškilmingai atidengta memorialinė lenta su bareljefu: „Šiame name 1928–1929 m. dirbo vienas iš Lietuvos šaulių sąjungos įkūrėjų, organizacijos ideologas, pirmasis vadovas Vladas Putvinskis-Pūtvis [1873–1929].“ Lentos projekto autorius – V. Putvinskio provaikaitis, architektas Stasys Pūtvis. x

(IŠ)AUGTI: NUO JAUNŲJŲ ŠAULIŲ BŪRELIO IKI MISIJOS Malyje

1. Visi trys pradėję veiklą jaunųjų šaulių būrelyje ir toliau drauge tarnauja Tėvynei.

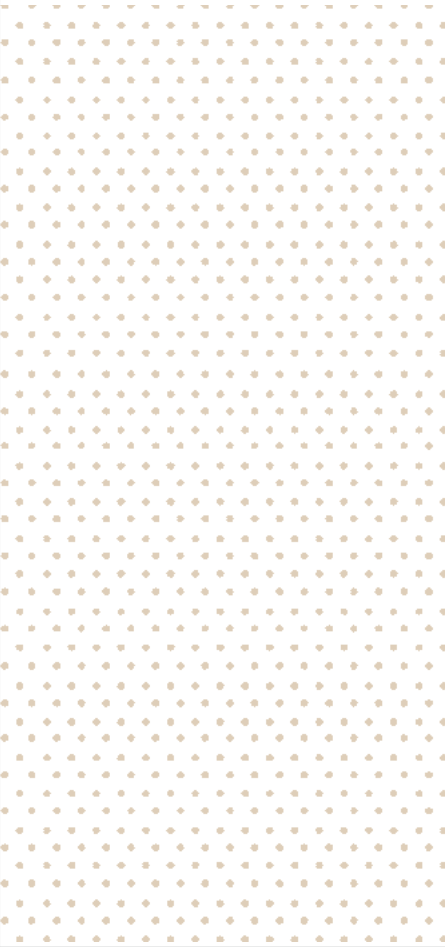
Trys šauliai, atėję į jaunųjų šaulių pratybas Karininko A. Juozapavičiaus šaulių 1-ojoje rinktinėje, joje liko iki šiol. Negana to, šauliškumas jiems padiktavo tolesnę kryptį – visi trys papildė Krašto apsaugos savanorių pajėgų (KASP) gretas ir jau ne vienus metus tarnauja Tėvynei, žinoma, nepamiršdami Lietuvos šaulių sąjungos (LŠS), kur viskas ir prasidėjo.

Kviečiame susipažinti su Roku, Tautvydu ir Edvinu, kurie yra puikus pavyzdys, kaip galima derinti studijas, gyventi įprastą gyvenimą ir atlikti tarnybą Tėvynei. Su vaikinais kalbėjomės tuomet, kai jie su kitais KASP kariais Malyje dalyvavo misijoje, tad šis pokalbis apie šauliškumą, naujas patirtis misijoje ir iššūkius.

Kariu savanoriu tapau matydamas glaudų bendradarbiavimą tarp šių organizacijų.

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė
NUOTRAUKOS: šaulių archyvas

Jungtinės Tautos operaciją MINUSMA Malyje vykdo nuo 2013 metų. MINUSMA siekia stabilizuoti padėtį šalyje, remti pereinamojo laikotarpio veiksmų plano įgyvendinimą, apsaugoti civilius gyventojus, propaguoti ir ginti žmogaus teises, rengti humanitarinės pagalbos teikimą, kultūros paveldo išsaugojimą ir padėti užtikrinti teisingumą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis. Krašto apsaugos savanorių pajėgų suformuotas Pajėgų apsaugos vieneto pirmosios pamainos karių būrys (PAV-1) tarnybą šioje operacijoje pradėjo 2017 metų spalį.

Visų pirma, norėtusi sužinoti apie Jūsų ryšį su Lietuvos šaulių sąjunga. Nuo ko viskas prasidėjo?

ROKAS: į Šaulių sąjungą įstojau tada, kai man buvo 14 metų, pakviestas draugo. Buvau jaunas šaulys, o kai sulaukiau pilnametystės, tapau šauliu. Kiek įmanoma stengiuosi dalyvauti šauliškoje veikloje, stovyklose. Kariu savanoriu tapau matydamas glaudų bendradarbiavimą tarp šių organizacijų, supratau, jog galiu prisidėti prie šalies gynybos ir studijuoti – gyventi įprastą civilio gyvenimą. Man būnant jaunuoju šauliu, tokį sprendimą paskatino priimti tuomečiai instruktoriai, kurie patys iš jaunųjų šaulių tapo kariais savanoriais bei šauliais.

EDVINAS: savo „karjerą“ LŠS pradėjau būdamas 15 metų. Po organizacijos pristatymo mokykloje, paskatintas auklėtojos, su keliais draugais nusprendžiau pabandyti šią, tuo metu man visai naują veiklą. Planavome dalyvauti tik savaitgalio pratybose... Puikiai prisimenu, ką veikėme. Žaidėme dažasvydį, šaudėme su pneumatiniais šautuvais – visiems labai patiko, todėl labai greitai „pagavome kablį“ ir nebepraleidome nė vieno šauliško mokymų ar stovyklų. Pakopinė sistema suteikė tikslą siekti daugiau ir tobulinti žinias, o sulaukus 18 metų net nekilo abejonės, ar tapti šauliu ir užsirašyti į KASP. Iš giminaičių kariuomenėje tarnavo tik mano senelis, kurio man nebeteko sutikti, todėl manau, kad didžiausią indėlį siekiant tolesnės tarnybos kariuomenėje padarė būtent LŠS.

TAUTVYDAS: priežastis, kodėl savo gyvenimą sieju su uniforma, yra paprasta. Tam didelę įtaką turėjo mano tėtis, kuris prieš keletą metų išėjo į atsargą. Beveik visą savo tarnybą jis praleido dabartiniame Sausumos pajėgų Geležinio Vilko brigados Birutės Ulonų Batalione. Kažkokio perdėto skatinimo iš jo pusės nebuvo, tiesiog man, berniukui, uniforma, ginklai, karinė technika tuo metu atrodė „kieta“. Veiklą LŠS pradėjau kaip jaunas šaulys. Atsiradus pakopoms, jas visas pabaigiau. Sulaukęs pilnametystės tapau suaugusiu šauliu ir beveik iškart padaviau dokumentus stoti į KASP. Drąsiai galiu sakyti, kad iš jaunųjų šaulių išaugau kariu savanoriu.

Iš pasakojimų aiškiai justai, kad esate aktyvūs ir nebijantys iššūkių. Misija – turbūt nemenka patirtis kiekvienam Jūsų, kurią galėsite įsirašyti savo patirčių sąrašė. Kas Jus paskatino šiam žingsniui?

ROKAS: vos tik išgirdęs, kad renkami žmonės vykti į misiją, pasisiūliau. Tai padariau norėdamas įgauti platesnio spektro patirties kariuomenėje, pamatyti,

kaip atrodo tarptautinės misijos, ir labiau suprasti kultūras, su kuriomis niekada nebuvau susidūręs. Norėjau išvysti pasaulio kraštą, kurį aplankyti kaip turistui tikriausiai būtų per pavojinga. Nors būdamas čia galiu matyti tik gana mažą Malio dalį, kuri yra aplink bazę, stebint vietinių gyventojų kasdienybę bei buitį galima šiek tiek geriau suprasti jų kultūrą.

EDVINAS: norėjau vykti į misiją. Man visada patikdavo karių, vedusių mokymus jaunesiems šauliams, pasakojimai, kaip jie dalyvaudavo tarptautinėse operacijose. Tad natūraliai išsikėliau tikslą pats kada nors išvažiuoti į tarptautinę operaciją. Gyvenime vadovaujuosi posakiu: „Koks chirurgas, kuris nėra nieko operavęs.“ Manau, kad kiekvienam parengtam kariui anksčiau ar vėliau reikėtų būti karo ir neramumų alinamoje šalyje.

TAUTVYDAS: manau, kiekvienam kariui tarptautinė operacija yra siekiamybė. Vienas iš mano tikslų ir buvo išvažiuoti į misiją. Tačiau tai – ne vienintelis mano tikslas.

Ar reikėjo specialaus pasiruošimo?

TAUTVYDAS: taip. Kaip ir vykstant į bet kurią kitą misiją, reikia specialaus pasirėngimo. Pradedant teorinėmis žiniomis apie situaciją misijos rajone ir baigiant koviniais šaudymais iš panašios ginkluotės, kurią naudojame misijos rajone.

EDVINAS: turėjome atsakingai pasiruošti užduotims, kurios mūsų laukė ir kurių galėjo iškilti misijos metu. Taip pat reikėjo susipažinti su teisės aktais, bendra situacija regione ir atnaujinti senus įgūdžius.

ROKAS: pasirėngimo misijai metu daug dėmesio skirta tiesioginei mūsų užduočiai – bazės apsaugai. Pratybų metu teko susidurti su išradinga ir dinamiška priešo imitavimo grupe, kuri neleido prarasti budrumo budėjimų metu. »

Pratybų metu teko susidurti su išradinga ir dinamiška priešo imitavimo grupe, kuri neleido prarasti budrumo budėjimų metu.

Manau, labiausiai įsiminė pati pirmą dieną, kai išlipome iš lėktuvo, gavome pirmą Afrikos oro gūšį ir visus aplink esančius vaizdus rįjome akimis.

Ko tikėjotės ir ką tenka patirti?

ROKAS: nesitikėjau pamatyti tiek daug augalijos ir gyvūnijos, o tik amžiną nepasotinamą dykumą. Na, iš pradžių pradėjus leistis lėktuvui į Gao oro uostą pro langą matėsi raudono ir rudo smėlio dykynės apsuptas miestas, kuriam gyvybės įkvėpė tik per jį tekanti upė ir keletas pavienių medžių. Tai ir būtų leidę susidaryti pirminį įspūdį, kurio tikėjau. Tačiau, prasidėjus lietaus sezonui, pamačiau, kokia Afrika gali būti žalia, gyvybinga.

EDVINAS: didelių lūkesčių nekėliau. Niekio iš esmės nesitikėjau, nebent, kad bus karšta ir teks susidurti su realiomis situacijomis, kurių metu reikės tiksliai vykdyti tiesioginių vadų įsakymus.

TAUTVYDAS: kadangi esame devinta karių pamaina Malyje iš Lietuvos, bendra situacija bei užduotys yra gana gerai žinomos iš kiek seniau čia buvusių kolegų, kitų šaltinių, todėl daug kam esame pasiruošę ir kažko nenumatyto, neplanuoto kol kas nepatyrėme.

Su kokiais sunkumais susidūrėte?

ROKAS: buvo gana sunku priprasti prie sauso ir karšto oro. Dažni karšto vėjo gūsių keldavo dulkes ir smėlį. Smėlio viesulai, kurie įsuka smėlį į kelių šimtų metrų aukštį, smėlio rūkas, kuris stipriai pablogindavo matomumą bei priversdavo dar įdėmiau stebėti saugomas teritorijas. Prasidėjęs lietaus sezonas pajvairino situaciją, atnešdamas smėlio audras, kurios čia vadinamos „habubais“.

Prie karščio pripratome per 2 savaites, tada jau gana laisvai galėjome mankštintis ir judėti lauko sąlygomis. Tačiau tiesioginių saulės spindulių tenka vengti, nes gana didelė rizika smarkiai nudegti.

1. Šaulių rinktinė, kurioje prasidėjo visų kelias, nepamirštama. Malyje laisvu metu nuo tarnybos dėvimi rinktinės vado dovanoti marškinėliai, primenantys, kur prasidėjo pirmieji žingsniai.

2. Edvinas Šaulys, 15 metų planavęs dalyvauti tik savaitgalio jaunųjų šaulių pratybose, šauliuose liko iki šiol, o paskatintas jaunųjų šaulių stovyklose sutiktų instruktorių pasirinko tarnybą ir KASP.

Nuotr. Oliver Clare

EDVINAS: pirmą mėnesį teko gerti labai daug vandens ir nežmoniškai prakaituoti. Grįžus iš lauko, kur būdavo +45 laipsniai, į kambarį, atvėsintą kondicionieriaus iki +25 laipsnių, keletą dienų reikėdavo atlaikyti slogą. Vėliau, prisitaikius prie tokios temperatūros, išryškėjo rutinos keliama iššūkiai. Tas pats budėjimo valandų grafikas, toks pat budėjimo laikas, tas pats kambarys, tie patys kambario draugai ir taip toliau. Teko su tuo susigyventi, susirasti patinkančios veiklos. Iš pradžių buvo sudėtinga, nes vis dar galiojo griežti karantino apribojimai – sportas tik lauke, valgykla maistą pristatydavo prie gyvenamųjų patalpų, kad būriai nesimaišytų tarpusavyje, kaukių dėvėjimas visur, netgi lauke. Vėliau po truputį mažinant apribojimus atsirado naujų veiklų ir rutina tapo kur kas lengviau pakeliama.

TAUTVYDAS: klimatas, žinoma, nejprastas mums, tačiau po truputį priprantama. Sunkiausia galbūt tai, kad natūraliai atsiranda specifinis misijos nuovargis, esame asmenybės su savo nuomonėmis, todėl reikia labai stengtis ieškoti kompromisų, nesusipykti su kolegomis, juk su jais teks budėti viename bokštelyje.

Kokios pagrindinės Jūsų užduotys?

TAUTVYDAS: Lietuvos kariai šioje operacijoje atsakingi už Pajėgų apsaugos užtikrinimą Gao provincijoje esančioje karinės bazės teritorijoje. Mūsų užduotis užkoduota mūsų būrio pavadinime. Pajėgų apsaugos vienetą. Pagrindinė užduotis – saugoti „Camp Castor“ bazę. Kalbant konkrečiai, didžioji tarnybos dalis – tarnyba apsaugos bokšteliuose, tačiau gauname ir kitų užduočių, susijusių su apsaugos vykdymu

bazėje. Galbūt skamba nuobodžiai, nes negalime palikti bazės teritorijos ir vykdyti užduočių už jos ribų, bet mes tikrai nesame tokie vieni. Aptarnauti bazę reikalinga daug karių, pradedant ryšio užtikrinimu, medicinine parama ir baigiant parduotuvės aptarnavimu. Vienas kolega vokietis juokavo, kad lietuviai apsaugos bokšteliuose dar bent pamato ką nors už bazės.

EDVINAS: užtikrinti bazės apsaugą, kad kiti bazės būriai galėtų vykdyti kitas užduotis už jos ribų, – atsakinga užduotis. Mes būname pirmieji, kurie pastebi neaiškius asmenis, vaikstančius netoli bazės perimetro.

Kuo skiriasi buvimas ten nuo pratybų?

ROKAS: nusiteikimas. Tenka suprasti, kokia atsakomybė slypi monotoniškoje bazės apsaugoje, todėl nevalia prarasti budrumo.

EDVINAS: nešame tikrai didelę atsakomybę. Už kolegas, budinčius kartu, už tuos, kurie išvykę iš bazės, kurie ilsisi. Jeigu ką nors pražiopsotume, galėtų kilti įvairiausių situacijų. Reikia atsakingai įvertinti situaciją ir į ją atitinkamai reaguoti.

TAUTVYDAS: nepaisant to, praktines pratybas turėjome neblogas. Pagrindinis skirtumas nuo pasiruošimo pratybų metu – temperatūra. Lietuvoje, kai ruošėmės misijai, pratybų metu buvo net iki 20 laipsnių šalčio, o čia beveik niekada nenukrinta žemiau 30 laipsnių šilumos. Nusiteikimas visada rimtas, nes vykdome svarbią užduotį.

Gal pamenate pirmąją savo užduotį?

ROKAS: pirmoji užduotis buvo perimti tarnybą iš besibaigiančio PAV-8. O jie buvo karantinuoti, [nemaža dalis sirgo COVID-19 arba turėjo kontaktą su sergančiuoju], todėl negalėjome tiesiogiai su jais kontaktuoti, bendrauti, išgirsti jų patarimus ar įspūdžius. Dėl to norint apšilti teko semtis patirties iš karių, kurie jau prieš tai yra buvę šioje misijoje. Šiek tiek jaudinausi iš smalsumo, nes reikėjo sugerti daug naujų įspūdžių.

EDVINAS: pirma mūsų užduotis buvo pasiimti patalynę [juokiasi]. Na, o kalbant rimtai, buvau tarp pirmųjų, kurie iš vokiečių turėjo perimti stebėjimo postą su visa įranga ir ginkluote. Jausmo tiksliai nepamenu, bet džiaugiausi, kad pagaliau darome tai, dėl ko atvykome. Baimės ir jaudulio nebuvo, nes jau buvome treniravęsi pasiruošimo metu, o su manimi budėjo jau Malyje buvęs daugiau patirties turintis karys.

TAUTVYDAS: pirmiausia reikėjo susipažinti su vietove, nusistatyti pavojingus priartėjimo kelius, susipažinti su inventoriumi, esančiu bokštelyje.

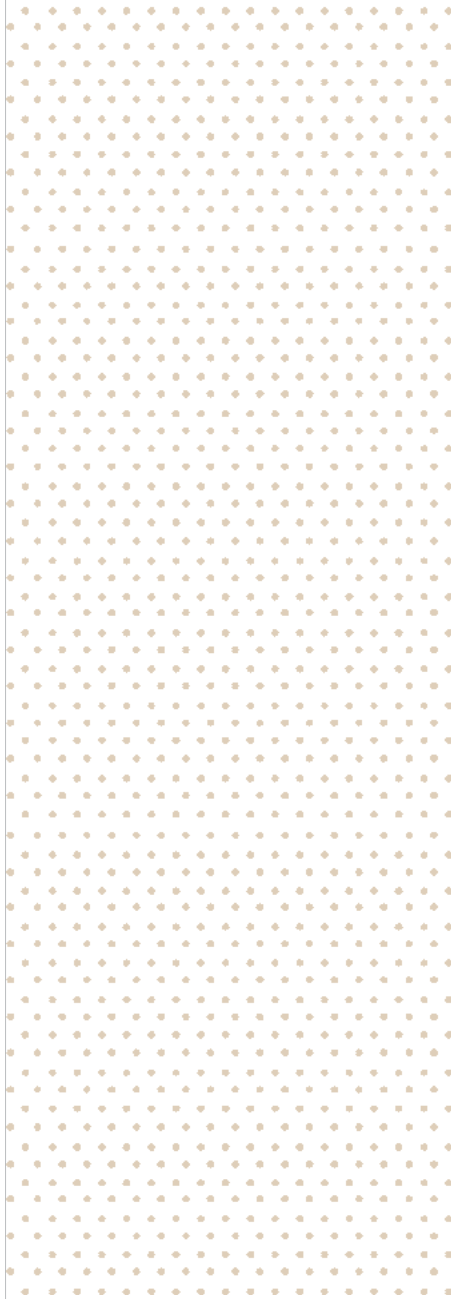
Koks ten laisvalaikis? Ką veikiate?

ROKAS: iš pradžių dėl pandemijos suvaržymų turėjome menką pasirinkimą – kiek pamenu, buvo tik sporto salė lauke. Praėjus beveik šešiams mėnesiams ir atlaisvinus draudimus bei ribojimus, yra kitaip – dabar jau kiekvienas gali rasti, kaip leisti laisvalaikį. »

1

Lietuvos kariai šioje operacijoje atsakingi už Pajėgų apsaugos užtikrinimą Gao provincijoje esančioje karinės bazės teritorijoje.

1. Tautvydas, Edvinas, Rokas stovykloje Malyje.

EDVINAS: buvo atidaryta sporto salė, prasiplėtė mūsų laisvalaikio praleidimo zona, atsirado stalo teniso ir biliardo stalų. Yra galimybė iš bibliotekos pasiimti knygų, žaidimų konsolę PS4, kurią galima prisijungti prie televizoriaus, esančio laisvalaikio zonoje. Taip pat bibliotekoje galima gauti prieigą prie interneto kokybiškai bendrauti su artimaisiais. Nors ir esame labai toli, tikrai norisi sužinoti, kas vyksta Lietuvoje. Vis dažniau yra organizuojamos įvairios varžybos ir iššūkiai. Skyrių varžybos, stalo teniso, štangos spaudimo, biatlono, trikovės, organizuojami pusmaratoniai. Trumpai tariant, laisvalaikio praleidimo būdų yra daug, visų galbūt net ir neprisimenu, svarbiausia turėti noro, o galimybių čia tikrai pilna.

TAUTVYDAS: kiekvienas karys savo laisvalaikį leidžia taip, kaip tik jis nori. Aš asmeniškai daug laiko skiriu poilsiui ir miegui. Jei matau, kad trūksta miego, einu ilsėtis, aukodamas kitas veiklas. Būrio gyvenime svarbią vietą užima sportas. Lietuvių komandos puikiai pasirodo sportinėse varžybose ir užima aukštas vietas. Turime karių, kurie įvykdę labai daug individualių fizinio rengimo iššūkių, tokių kaip legendinis „Murph“ iššūkis ir kitų. Yra sudarytos visos sąlygos sportuoti.

Kas labiausiai įsiminė šios misijos metu?

EDVINAS: manau, labiausiai įsiminė pati pirmą dieną, kai išlipome iš lėktuvo ir gavome pirmą Afrikos oro gūšį ir visus aplink esančius vaizdus rįjome akimis. Daug pirmų kartų susidėjo į vieną parą... Pirmas skrydis į Afriką, pirmas atvykimas į bazę, pirmas teritorijos apėjimas ir taip toliau. Kitas turbūt ne ką mažiau įsimintinas dalykas bus paskutinė diena, kai jau žinosime, kad savo darbą atlikome ir keliaujame namo, bet čia tik lengvas užbėgimas į priekį, o kaip bus, nežinau.

Ar kartotumėte dar kartą? Kodėl?

ROKAS: kartočiau, bet dabar dar reikia atvėsti.

EDVINAS: sunku pasakyti, ar kartočiau, kol nesu grįžęs, galbūt grįžęs po kelių mėnesių priimsiu visai kitą sprendimą, nei galvoju dabar. Daug kas iš tų, kurie misijoje yra ne pirmą kartą, sako, kad pabuvęs namie po kurio laiko vėl nori grįžti. Dėl to stengiuosi susilaikyti nuo pamąstymų, ar važiuočiau, ar ne, nes aš dar čia.

TAUTVYDAS: išvažiavimas į tarptautinę misiją priklauso nuo tam tikrų dedamųjų. Ne visos jos priklauso nuo mūsų pačių. Niekada negali būti tikras, ką gyvenime veiksi po kelerių metų, todėl planuoti sunku.

Nors dar ne misijos pabaiga, pradines išvadas esu pasidaręs. Žinoma, norėtusi platesnio užduočių spektro. Galiu pasakyti tik tiek, kad šiuo metu nematau didelių priežasčių, kodėl nenorėčiau čia sugrįžti.

Ar grįšite iš ten kitokie? Kuo paaugote? Ko išmokote nebūtinai per karybos prizmę, bet kaip asmenybės?

ROKAS: labiau įdegę [juokiasi]. Tarptautinėse misijose neišvengiamai pasikeičia. Įgauni patirties tiek kaip asmenybė, tiek kaip karys. Mūsų atveju misija yra gana monotoniška, dėl to patirtis karinėje srityje turi ribas. Užduotis yra labai specializuota su aiškiomis ribomis ir veiksmis „kas, jeigu?“. Manau, daugiau įgūdžių įgijau rutinoje, kurioje teko gyventi. Teko įsivažiuoti į naują dienotvarkę, susigalvoti rutiną, kuri būtų lanksti ir kuria būtų įdomu sekti pusės metų laikotarpiu. Kitoniškas grafikas, savo laiko planavimas davė naudos. Jaučiu, kad gebu efektyviau planuoti savo laiką bei laikytis disciplinos.

EDVINAS: manau, kad grįšiu kitoks, labiau subrendęs kaip asmenybė, supratęs, kas man patinka, o kas ne. Būsiu išbandęs save naujoje aplinkoje ir žinosiu, kaip elgtis ateityje panašiose situacijose. Tos situacijos nebūtinai karinės, kalbu ir apie paprasčiausią trintį tarp tų pačių žmonių, kylančius konfliktus, rutiną. Galbūt labiau suprasiu, kada žmonės būna iš tikrųjų pikti, o kada tiesiog pervargę.

TAUTVYDAS: manau, kad daugelis grįšime kitokie. Pusė metų yra nemažas laiko tarpas, todėl paliksime po dalelę savęs, tačiau grįšime po dalelę kažko naujo pasiėmę. Iš karinės pusės, ši misija yra truputį lengvesnė, nes mažiau užduočių. Antra vertus, ši misija yra sunkesnė. Rutina, tos pačios užduotys, tie patys žmonės [jai mūsų skyrius ilsisi, kiti skyriai dirba], uždara aplinka kai kuriuos veikia. Tad tam tikra prasme tai buvo nemenkas savęs išbandymas. x

Drąsiai galiu sakyti, kad iš jaunųjų šaulių išaugau kariu savanoriu.

ČAGA – NUO VIRALO IKI UGNIES

Turbūt kiekvienas esame matę čagą, tik retas kuris žinome, ką regėjome. Neįtikėtina, kiek visko parašyta apie šį grybą! Labiausiai stebina toji gausybė visokiausių „stebuklingų gėrimų“, „miltelių“, „ekstraktų“, kurių galima nusipirkti internetu: su serbentais ir šaltalankiais etc.; galima aptikti net ekologiškų šio grybo pateikimų! Tūlas lietuvis jau gali net ir sudvejoti, ar neverta jam pereiti nuo islandiškųjų kerpenų prie gimtosios čagos – juk pirmoji auga kažkur Islandijoje, o čagos ir pas mus gali be vargo aptikti! Dėl visų tų liaupsų sunku net ir patikėti, kad tas grybas išties gali būti naudingas. Tad kviečiame susipažinti iš arčiau.

GRYBAS PARAZITAS

Inonotus obliquus [lot.] yra įmantrus įžulniojo skylenio, dar vadinamo juoduoju beržo grybu, pavadinimas, nors liaudyje jis paprastai žinomas kaip čaga. Tai parazitinis grybas, įsiveisiantis kamieno žaizdoje ir pamažu sukeliantis baltąjį šerdies puvinį. Tačiau pats medis, nors ir paveiktas infekcijos, dažniausiai išgyvena dar ne vieną dešimtmetį. Nepaisant to, kad grybą vadina juoduoju beržo grybu, jis gali apnikti ir kitus medžius: ažuolą, baltalksnį, juodalksnį, uosį, klevą, guobą. Tačiau tai gana reti atvejai. Labiausiai grybas mėgsta beržus ir dažnai gali būti aptiktas ant paprastojo buko. Grybą galima atpažinti pagal tipinę jo išvaizdą – jis atrodo lyg apanglėjusi išauga. Gali augti bet kurioje kamieno vietoje, aišku, lyg tyčia kuo aukščiau, kad kuo sunkiau būtų jį pasiekti. Po juodu žievėtu paviršiumi grybas yra ryškios šviesiai rudos spalvos, smulkaus porėtumo ir sąlyginai trapus. Išdžiovintą lengvai galima susmulkinti iki miltelių.

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:

Eduardas Klimenka,
Gabrielius E. Klimenka
#klimEndka

Paplitimo arealas itin platus, čagos aptinkamos kone kiekviename šiauriau esančiame krašte: Lietuvoje, Skandinavijoje, Rusijoje, Kanadoje, Japonijoje, bet ir piečiau esančiose šalyse, pavyzdžiui, viename kitame Prancūzijos regione.

ČAGA LIAUDIES MEDICINOJE

Čaga nuo seno garsėjo gydomosiomis savybėmis. Ją vertino ir žiniuonis, ir žolininkas, ir medžiotojas, gal tik grybautojas nekreipė į ją dėmesio, nes visais laikais tik sau po kojomis žiūri. Senoliai čagą laikė aukso vertės, veikiausiai, kol žmonija dar nebuvo atradusi naftos, būtent čaga buvo vadinama juoduoju auksu. Ją buvo gydomi įvairūs navikai, patinimai, uždegimai, skrandžio bėdos. Taip pat ji pasižymi antibakterinėmis savybėmis. Liaudies medicina čagą pataria vartoti nuovirų ar vandeninių ištraukų pavidalu, paliekant brinkti čagos miltelius ar smulkius gabalėlius nuo keleto valandų iki ištisų parų. Šiandien internetas raibsta nuo įvairiausių čagų paruošimo receptų, kurie dažnai

net kartais primena įmantrius magiškus gėrimus. Nesakome, kad liaudies medicina yra pavojinga – pavojingesnis jos neišmanymas ir, kitas kraštutinumas, visiškas kliovimasis tik ja. Tad prieš vartodami čagų nuovirus pasitarkite su žolininku.

Žygiuose čagų nuoviras suteiks budrumo ir aprūpins kūną mineralais. Į puodą įmesti papildomi eglių ar pušų spygliai suteiks viralui nuostabaus aromato ir keliagubą vitamino C dozę. Tai ypač aktualu, jeigu nuoviras ruošiamas naudojant ištirpintą sniegą. Kaip žinoma, ištirpęs sniegas, iš esmės, yra distiliuotas vanduo, todėl verta jį papildyti gamtoje randamais mineralais [plačiau apie tai skaitykite *Vandens naudojimo žiemą ypatumai* // Lietuvos šaulių sąjungos žurnalas „Trimitas“, 2021/2, P. 14–15]

ČAGA KAIP UGNIES ŠALTINIS

Čagą tinka ne vien į viralus ir stebuklingus gėrimus dėti. Šis stebuklingas grybas dar

turi ir kitą galią – įžiebtį ugnį. Metodas gana neįmantrus, bet reikalaujantis tam tikro įgūdžio ir kantrybės. Jums prireiks – čagos, titnago, plieninio peilio ar senovinio skiltuvo (tinginiui – modernaus skeltuvo). Kiekvienas save gerbiantis išlikėjas savo ugnies rinkinėlyje turėtų nešiotis šiuos dalykus ir retkarčiais treniruotis jais įžiebtį ugnį.

Įsivaizduok, kad akimirkai praradai budrumą ar tiesiog bukai [bukai, nes net ir patyrusiems pasitaiko atbuktį] pasitikėjai savo „supernatural“ galiomis ir į mišką pasiėmei tik peilį, kuris per laimingą atsitiktinumą, be visų kitų pjaunančių savybių, dar ir yra prisodrintas anglių. Žinoma, pasiklydai. Nujausdamas, kad teks naktį praleisti atšiauriame Lietuvos miške, turi pasirūpinti ugnimi. Taigi turi peilį. Tau reikia surasti čagą ir titnagą. Čagą panaudosime kaip prakurą, o titnagą – kibirkščiai įskelti [apie kibirkšties skėlimą titnagu skaityk: *Ugnies įžiebimas titnagu ir senoviniu skiltuvu*. „Trimitas“, 2021/3, P. 14–17].

Jeigu jums pasiseks, pasiklysite krašte, kuriame gausu titnago, kur jo dažnai galima rasti tiesiog ant kelio ar medžių išvartose pasikapsčius tarp šaknų. Titnagą nuskelk taip, kad turėtum aštrią, pjaunančią kraštinę, tai padės lengviau atskelti plieno plaušelius, kurie savo ruožtu taps kibirkštimis. Pasirūpink didesniu titnago kiekiu, nes tikėtina, kad reikės paplušėti ir apdaužyti nemenką krūvelę ruošinių, kol galiausiai pasieksi reikiamą rezultatą – kibirkštį. Žinoma, naujoko sėkmės dėsnis lems, kad jau pirmo skėlimo metu kibirkštis atsidurs tinkamoje vietoje, tačiau naujoku būti tik kartą, tad įgūdį pradėk lavinti jau dabar. Būdamas miške, visuomet stebėk aplinką ir reikiamomis medžiagomis apsirūpink dar kelyje, o ne palik pabaigai, kai jau pasiekei nusibrėžtą tikslą. Jeigu žinai, kad prireiks vieno ar kito elemento, ieškok jo pakeliui. Taip be vargo keliaudamas susirinki reikiamus žolynus ir sausuolius „lizdai“.

Taip pat atidžiai dairydamasis veikiausiai be didelių pastangų pastebėsi ir čagą. Žinoma, kartais gali ir nepasisekti, nes miškas – ne prekybos centras. Ne kartą teko nueiti ištisus kilometrus gausiai beržais nusėtu mišku ir nepamatyti nė vienos čagos, o kitąkart 100 m² plote pavyksta aptikti net keletą jų židinių. Sėkmės reikalas, nors išugdytas pastabumas taip pat gali tapti lemiamu faktoriumi.

Tu esi tikras laimės kūdikis, greta titnago krūvos augo nuostabus beržas ir kaip tik akių lygyje ant jo juodavo gražuolė čaga. Nuėmęs nuo kamieno, patikrink, ar čaga drėgna [pasitaiko užsitęsęs lietingiems

orams ir žiemą], jeigu vidus drėgnas, prigramdyk gerą saują vidinės dalies ir įsidėk į arčiausiai kūno esančią kišenę. Taip naudodamas kūno šilumą išdžiovinsi padrėkusius čagų miltelius. Jeigu čaga sausa, palauk, kol būsi viską parengęs ugniai kurti.

Atėjo metas įkurti ugnį. Jau atlikai visus pasiruošimo darbus: prisirinkai sausų žolių ugniai įpūsti, sukalibravai sausuolius, kuriais maitinsi užgimstančią ugnį, pasirūpinai pakankamu kiekiu medienos, kad nereikėtų keltis viduryje nakties ir desperatiškai visiškoje tamsoje bandyti surasti bent vieną malką? Puiku. Trauk šen tą nuostabiąją čagą. Pradžiūvusius čagos miltelius paskleisk maždaug dvidešimties kvadratinų centimetrų plotyje. Taip, miltelių reikės nemažai. Tad jeigu turi ūpo, gali paskleisti ir plačiau. Iš anksto pasirūpink dideliu gabalu sausos medžio žievės, ant kurio galėsi išnerti čagų miltelius. Paimk plieninį peilį ir titnagą. Trumpais staigiais judesiais peiliu skelk į stabiliai virš čagų miltelių laikomą titnagą. Pasistenk, kad tavo judesiai neišpūstų čagų ruošinio, taip pat nepamišk viso ruošinio apsaugoti nuo vėjo. Plieno kibirkšties trajektorija yra dar nuspėjamesnė nei šimpanzė su granata, todėl atidžiai stebėk, ar kibirkštis nukrito ant čagų miltelių. Jeigu taip, tau pasisekė [naudodamas modernų skeltuvą išvengsi šio vargo, pakaks vos vieno, o neįgudusiam naudotojui – poros brūkštelėjimų]. Kartą pasiekusi tikslą kibirkštis nebeužges. Palik keletą akimirkų, kol kibirkštis pavirs į angliuką. Smilkstantį angliuką vis pamaitink papildoma miltelių injekcija, kol gausi mažylio piršto nago dydžio smilkstantį angliuką. Arba, jeigu nesunaudojai visos čagos, smilkstantį angliuką perkelk ant pačios čagos. Jį atsargiai perkelk į iš anksto pasiruoštą lizdą ir tuomet, kaip tame animaciniame filme: pūskite pūskite pūskite...

Išmokta pamoka tokia, kad gamtoje esama begalė priemonių, kurios gali pagelbėti išlikimo atveju, tik svarbu žinoti, kur jų ieškoti, kaip ir kada panaudoti. Nepamiršk išsibandyti, nes vien paskaitęs šį tekstuką išliktų netapsi.

APIBENDRINANČIOS FRAZĖS

– Čagą galima atpažinti pagal tipinę išvaizdą – ji atrodo lyg apanglėjusi išauga.

– Veikiausiai, kol žmonija dar nebuvo atradusi naftos, būtent čaga buvo vadinama juoduoju auksu.

– Prieš vartodami čagų nuovirus pasitarkite su žolininku.

– Naujoko sėkmė aplanko tik kartą, tad įgūdį pradėk lavinti jau dabar. x

„LIVE FIRING SHOW 2021“: KAI ŠŪVIAI LIEJASI LAISVAI

1. Suomų šarvuotis be vargo įveikė visas kliūtis.
2. Taip „išsitaško“ jūrinis konteineris.

1

2

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:
Valdas Kilpys

Spalio pradžioje Pabradės Gen. Žukausko poligone netilo šūvių papliūpos, griaudėjo granatsvaidžių sproginiai ir riaumojo galingi varikliai. Drauge su partneriais organizuotas renginys „Live firing show 2021“ sutraukė regiono valstybių ginkluotųjų pajėgų atstovus ir lyderiaujančius karinės technikos, ginkluotės, įrangos gamintojus.

Atslinkus nakčiai šūviai netilo...

STATISTIKA

Rugsėjo pradžioje Lietuvos šaulių sąjunga kartu su Gynybos paramos fondu surengė Baltijos regione vis daugiau populiarumo įgyjančią tarptautinę karinės pramonės parodą „Live firing show 2021“. Šioje parodoje dalyvavo net 22 užsienio ir Lietuvos gynybos pramonės kompanijos, renginį aplankė beveik tūkstantis svečių iš EU ir NATO valstybių.

Renginyje dalyvavo tokios pasaulio ginklų rinkose žinomos kompanijos kaip SAAB, „Patria“, „Kongsberg“, „Nammo“, taip pat savo gaminamas kariniams tikslams pritaikytas iš žemės pilotuojamas skraidyklės pristatė visų trijų Baltijos valstybių gamintojai (konkretesnius straipsnius apie renginyje demonstruotas ginklų sistemas skaitykite kituose „Trimito“ numeriuose).

„PATRIA“

Kiekvieno apsilankiusiojo akį pirmiausia traukė du galingi šarvuočiai, stovintys bene matomiausioje parodos vietoje. Nors Lietuvos kariuomenė pasirinko bendros Vokietijos ir Nyderlandų kompanijos „ARTEC GmbH“ gaminamas šarvuotas kovines mašinas „Boxer“ (mūsiškai „Vilkas“), teigti, kad bent jau vizualiai suomiškos kovos mašinos joms nusileidžia, būtų nesąžininga. Įmonės „Patria Land Oy“ gamins daro įspūdį.

Tarpininkaujant Šaulių sąjungai Lietuvoje puikavosi abi naujausios šarvuočių modifikacijos 8 x 8 ir 6 x 6, kurių viena buvo ginkluota 30 mm pabūklų, virš kitos pūpsėjo 120 mm minosvaidis NEMO. Šios kovos mašinos gali pasiekti 110 km/val. greitį.

Praktinio demonstravimo metu kovos mašinos šaudė tik 30 mm pabūklų. Tenka pastebėti, kad net transporto priemonei kalvotu paviršiumi lekiant didžiuliu greičiu šūvių taiklumas liko stabilus. Kulkos „kalė“ tiesiai į improvizuotus priešų kovinę techniką vaizduojančius taikinius.

Šiuo metu suomiai gamina per 20 įvairių šarvuočio modifikacijų. Jų teigimu, daugiau nei prieš 30 metų pradėta šių mašinų gamyba gana plačiai pasklido po pasaulį. Šiuo metu pasaulyje „tarnauja“ daugiau nei 5 tūkst. šių karinių transporto priemonių. Jas naudoja Estija, Švedija, Norvegija, Lenkija ir kitos Baltijos regiono šalys. Vien Lenkijoje naudojama 900 karinių mašinų. Beje, visai neseniai buvo pasirašytas susitarimas dėl technikos kūrimo Latvijos kariuomenei. Kaimyninė valstybė pasirinko būtent suomių gamintojus. »

1

SAAB

Lietuvoje šis prekės ženklas yra žinomesnis kaip automobilių ir sunkvežimių gamintojas, tačiau koncernas SAAB yra nemenkas žaidėjas ir pasaulinėje ginklų gamintojų rinkoje. Pirmiausia, aviacijoje. Pradžioje net ir pati kompanija vadinosi „Svenska Aeroplan AB“, kuri vėliau virto tiesiog SAAB. Jų gaminami lėktuvai ištikimai tarnauja daugelyje kariuomenių, tačiau šį kartą Lietuvoje buvo demonstruojami koncerno „Saab Bofors Dynamics AB“ gaminiai – trumpo nuotolio nešiojami granatsvaidžiai „Carl Gustav“.

Tradiciškai manoma, kad šie granatsvaidžiai skirti tankams naikinti, tačiau tai nėra visa tiesa, nes koncernas šiuo metu gamina tuzinus įvairios paskirties sviedinių, skirtų įvairiausiems tikslams. Vieni pamuša tankus, kiti sproge ore naikina priešų gyvąją jėgą, o treči griaua fortifikacijas. Didžioji įvairios paskirties granatų dalis lėkė į poligono teritorijoje pastatytus taikinius. Po sprogimų buvo galima apžiūrėti, kas iš jų liko. Daugiausia dėmesio ir pagarbos sulaukė jūrinio konteinerio liekanos, kurios „išsitaškė“ po sprogimo pirmiau pramušus sprindžio storio gelžbetonio plokštę.

ĮDOMŲ FAKTAI APIE „CARL GUSTAV“:

- visa granatsvaidžiuose naudojama amunicija yra 84 mm, tai reiškia, kad sviediniai [granatos] tinka bet kuriam šio gamintojo granatsvaidžiui;
- „Carl Gustav“ pavadinimas yra kilęs nuo fabriko pavadinimo, kur buvo pagamintas pirmasis šio tipo ginklas;
- ankstyvoji granatsvaidžio versija M2 sveria dvigubai daugiau nei dabartinė M4;
- šiuos granatsvaidžius naudoja daugiau nei 40 pasaulio valstybių kariuomenių. Lietuva – ne išimtis.

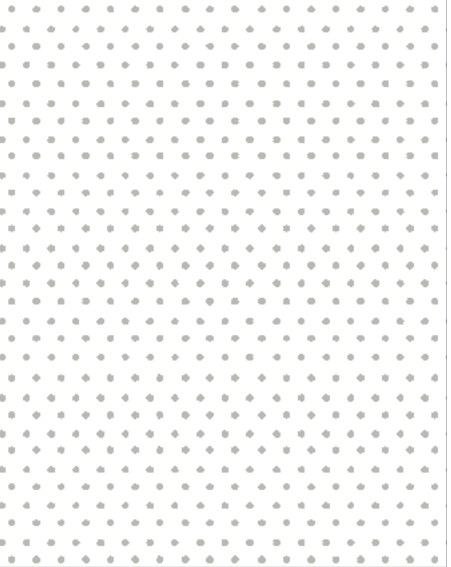
TECHNOLOGIJŲ FIESTA

Parodos teritorijoje buvo pastatyta didžiulė palapinė, kurioje buvo demonstruojami šiuolaikiškiausių technologijų pavyzdžiai. Naktinio matymo prietaisai, termovizoriai, įvairios ginkluotės mokymams skirti treniruokliai buvo demonstruojami ir dieną, ir naktį, todėl susidomėjusiems asmenims veiklos netrūko.

Svarbu pastebėti, kad nemenką dalį sudarė grynai lietuviškų įmonių produkcija.

Tarkime, viena iš parodoje demonstruotų mūsų valstybėje gaminamų bepiločių skraidyklių niekuo nenusileidžia pasaulinių gamintojų analogams. Įdomi detalė: parodoje po vieną bepilotį orlaivį atvežė visos Baltijos valstybės.

Apie technines jų charakteristikas ir galimybes skaitykite kituose „Trimito“ numeriuose. x

2

3

1. „Carl Gustav“ granatsvaidžiai darosi vis lengvesni ir patogesni naudoti.
2. Virš taikinio pakibęs dronas.
3. Gelžbetonis specializuotiems sviediniams ne kliūtis. LŠS vado pavaduotojas ats. mjr. Ž. Šadauskis tikrina pramušto gelžbetonio storį.

ISLAMAS KAIP (NE)GRĖSMĖ

TEKSTAS IR NUOTRAUKA: Valdas Kilpys

Šio teksto radimasis yra padiktuotas pastarųjų iššūkių, su kuriais susiduria mūsų valstybė. Daugeliui šaulių jau tiesiogiai teko susidurti su islamo kultūrą išpažįstančiais žmonėmis vykdant tiesioginę šaulišką pareigą. Budėjimas su pasieniečiais, Lietuvai padėjusių afganistaniečių apsauga ir kitos užduotys verčia permąstyti ir blaiviai įvertinti krikščionybės ir islamo santykių aplinkybes bei galimybes.

1. Dalis musulmonų sėkmingai integruojasi į Vakarų kultūrą.

ATSISAKYTI STEREOTIPŲ

Autorius studijų sumetimais yra ne kartą bendravęs su Kauno totorių mečetėje tarnaujančiu Libane Islamo koledžą baigusiu muftijumi Romu Jakubausku. Pagrindinis šio garbaus asmens priekaištas krikščionims sietinas pirmiausia su mūsų nesugebėjimu skirti bent elementarius islamo religijos postulatus ir šakas. Muftijus negali suprasti elementaraus neišmanymo. Ir yra visiškai teisus. Komunikacija ir bent minimali pakanta įmanoma turint bent minimaliai žinių tam, su kuo susiduri.

Taip jau susiklostė, kad stereotipiškai mąstantis europietis, tikėtina, krikščionis, apie musulmonus ne kažin kiek ir nusimano. Jo požiūris grįstas visuomenėje įsikerojusiais gajais mitais apie tai, kad visi musulmonai yra teroristai arba, priešingai – kad krikščionių ir musulmonų santykiai yra galimi, įmanomi ir siektini. Kad mes musulmonus turime priimti, mylėti ir gerbti vien dėl jų buvimo.

Abu požiūriai yra klaidingi. Pabandysiu papunkčiui išvardyti esminius paklydimus, kurie trukdo deramai suvokti islamo išpažinėjų savivoką, be kurios supratimo neįmanomas dialogas ar bent jo užuomazgos:

a) nepaisant to, kad apie islamą kalbame kaip apie vientisą religiją, nederėtų pamiršti, kad tai nėra centralizuota (turinti vieną visų pripažintą autoritetą arba bent hierarchiją) ar galutinai savo tikėjimo dogmas suformavusi religija. Koranas dėl savo nenuoseklaus pasakojimo ir sudėtingos sandaros gali ir yra peraiškinamas Rašto mokytojų nuolat. Priklausomai nuo aiškintojo, ta pati Rašto eilutė (sura) gali būti išaiškinta diametraliai priešingai. Pavyzdys: švento karo arba džihado traktavimas. Radikaliems islamistams tai kitatikių žudymas ir kalifato plėtimas, o nuosaikiems musulmonams tai kova su nuodėmėmis, paklydimais, asmeninio tobulėjimo kelias.

b) Islamas sudarytas iš keliolikos pagrindinių šakų, tačiau esminė perskyra sietina su sunitų ir šiitų tikėjimo skirtingumais. Dėl šio straipsnio apimties paaiškinti šių skirtumų neįmanoma, tačiau pritempta analogija galėtų būti katalikų ir reformatų palyginimas. Dievas vienas, bet tikėjimo keliai ir būdai skiriasi. Egzistuoja dvi, tiksliau, trys (trečioji kharidžitų šaka dažniausiai pamirštama), islamo srovės ir prieštaravimai tarp jų yra gana radikalūs, todėl nenuostabu, kad neretai įgyja ir teroro apraiškų.

c) norint rasti deramą santykį su konkrečiu musulmonu pirmiausia reikia išsiaiškinti, kokiai mąstymo / tikėjimo kryptiai jis

priklauso. Pagal nūdienos tikėjimo „stiprumą“ ir pobūdį musulmonai skirstomi į tradicionalistus (liaudies islamas, „teisinis“ islamas, sufijai), naujojo islamo išpažinėjus (fundamentalistai, džichadistai, islamistai) ir tokius veik netikinčius, suvakarėjusius musulmonus (sekuliaristai, agnostikai ir t. t.). Žodžiu, kiekvienu atveju reikalingas individualus santykis. Tik jis sukuria prielaidas identifikuoti tuos, kurie mūsų valstybėje nepageidaujami.

ATSISAKYTI ILIUZIJŲ

Nepaisant to, kas pasakyta aukščiau, būtina deklaruoti ir sisteminių krikščionybės bei islamo nesuderinamumą, kuris kyla iš tikėjimų ir kultūrų skirtingumų. Aiškumo labai tai išdėstysime papunkčiui:

a) tikinčiojo santykis su Dievu krikščionybėje ir islame yra absoliučiai skirtingas. Krikščionybėje Dievas pats „ateina“ pas žmones jų gelbėti. Pasiunčia mums savo Sūnų, kuris ypatingu būdu visuomet yra šalia. Musulmonui tai tikras nesuderinamumas, kurio jis negali suvokti. Alachas perdavė žmonėms Koraną ir tradicijas, kurių privalu griežtai ir besąlygiškai laikytis. Alachas žemiškajam gyvenimui įtakos nedaro, tad meilė nėra prioritetas. Reikia tvarkytis patiems griežtai laikantis Pranašo priesakų, kuriuos, kaip jau išsiaiškinome, kiekvieno valioje traktuoti savaip, remiantis skirtingais imamų aiškinimais.

b) Musulmonai netiki Švenčiausiąja Trejybe, todėl krikščionybė jiems panašėja į pagonybę, su kuria dera kovoti. Jų manymu, tikėjimas Kristumi yra kupinas nesuderinamų, keistų ritualų ir nelogiškumų. Bene labiausiai jiems klišėva Švč. Mergelės Marijos nekalto prasidėjimo (skaistumo) dogma.

c) Musulmonams krikščionybė yra atgyvenęs, silpnas tikėjimas. Gyvenimas pagal Meilės įstatymą musulmonui yra kvailystė, neįgyvendinamas ir dėmesio nevertas dalykas. Tam tikrais atvejais musulmonas neprivalo laikytis duoto žodžio, jei jį davė kreivatiškiui.

d) Tai, kas net netikinčiam vakariečiui yra šventa (kiekvieno asmens orumas), musulmonui nesuprantama. Pagal islamą žmogus tėra integrali Alacho sukurtos gamtos dalis. Juo galima naudotis kaip medžiu, žeme ar grybu. Žmogus nėra Dievo paveikslas.

Taigi, kad ir paviršutiniškai, tačiau atvirai ir be iliuzijų deklavus esminius skirtingumus tarp islamo ir krikščionybės tampa visiškai aišku, kad bendrystė

praktškai neįmanoma. Galima svajoti apie draugystę, bendradarbiavimą ar savitarpio pagarbą, tačiau faktas yra tas, kad pagrindai, ant kurių savo gyvenimą stato krikščionis (arba netikintis vakarietis) ir musulmonas, yra radikaliai skirtingi.

KĄ DARYTI

Konkreto atsakymo nėra. Vakarų pasaulis šiuo metu gyvena tokį metą, kai sprendimų vis dar ieškoma. Tačiau jų paieška negali būti vykdoma atsispiriant nuo iliuzinių įsivaizdavimų. Krikščioniškosios civilizacijos vertybės daugeliui nėra suvokiamos ir net priešiškos, tad šis supratimas padėtų susidūręs su kitomis ir kitokiomis vertybėmis besivadovaujančiais žmonėmis.

Žvelgdami atgal į istoriją gal ir galime rasti taikių musulmonų ir krikščionių sugyvenimo precedentų, bet visi jie buvo trumpalaikiai ir vyko galingų imperijų viduje. Nusilpus centrinei valdžiai dažniausiai prasidėdavo skerdynės. Dabarties laikas primena šį laikotarpį (keičiasi galingųjų valstybių santykio jėgos).

Tačiau yra du dalykai, kurie padėtų tvarkantis su nelegalių imigrantų antplūdžiu. Arba bent jau nebebūtų susipriešinimo valstybės viduje. Pirmia, mes turime aiškiai suvokti būtinybę gilintis į atvykėlių mąstymo psichologiją, jų vertybes ir tikėjimo dogmas. Ir antra, nevalia priiminėti sprendimų vadovaujantis vien absoliučios pagalbos, visiško atsivėrimo ir geranoriškumo principais. Atvykėlių diferenciacija yra būtina.

Prieš Antrąjį pasaulinį karą savo gyvenimą savitarpio pagalbos ir meilės principais grindę žydai jam pasibaigus sukūrė vieną stipriausių ir geriausiai ginkluotų pasaulio valstybių. Kaip manote, kodėl? x

1

AFGANISTANAS IR TAIKOS PALAIKYMO OPERACIJOS: LIETUVOS VAIDMUO

TEKSTAS: Lina Vaitekūnaitė

1. Kasdienio gyvenimo Afganistane akimirka. Nuotr. Julijos Mišinaitės

2. Lietuvos kariai Afganistane. Nuotr. Lietuvos kariuomenės archyvo

Šių metų rugpjūčio mėnesį Afganistano kontrolę perimant islamistų karinei grupei Talibanui, NATO sąjungininkų ir kitų jos partnerių pajėgos po 20 metų trukusio konflikto iš šio krašto pasitraukė. Lietuvos kariai taip pat. Afganistane nuo 2002 metų jų tarnavo apie 5 000, dalyvavo ir vykdė įvairias saugumo paramos operacijas, kuriomis siekta atkurti karų nuniokotą kraštą ir padėti pagrindus šalies plėtrai, o jos gyventojams – kurti bendruomenes ir gerinti gyvenimo sąlygas, įtvirtinti žmogaus teises ir laisves.

2

Politikos analitikai patvirtina – Lietuvos indėlis į Afganistano atkūrimą šiuo laikotarpiu buvo didelis. Kartu šiame krašte vykdydama misijas Lietuva įgijo neįkainojamos patirties. Ką pasitraukdama iš jo išsivežė ir ką paliko? Kaip bendradarbiaudama su sąjungininkais ji prisistatė tarptautinėje arenoje? Į šiuos ir kitus klausimus atsako Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Gynybos analizės centro politikos analitikas Liudas Zdanavičius.

SAUGUMO UŽTIKRINIMAS

„Lietuvos kariuomenė ir visa krašto pasaugos sistema žinių ir patirties gavo įvairiose srityse ir per įvairias operacijas, – tvirtina Karo akademijos atstovas. – Visų pirma jos įgijo taikos palaikymo (angl. *peace building*) operacijų metu, kai Lietuva sėkmingai įgyvendino daugiau nei aštuonerius metus trukusią didžiausią ir pirmąją savarankišką tarptautinę misiją – 2005–2013 metais vadovavo Goro provincijos atkūrimo grupei.“

Kartu su partneriais (Danijos, Gruzijos, Islandijos, Japonijos, JAV, Kroatijos ir Ukrainos kariais ir civiliais) ir vietos

bendruomenėmis misijos metu tuo metu keltas tikslas buvo pasiektas – Goro provincija buvo viena saugiausių Afganistano provincijų. Tam buvo organizuojamas patruliavimas į atokiausius provincijos kampelius – vykstama rinkti informacijos, naikinti sprogmenų, teikti medicinos ir humanitarinės paramos gamtinių sąlygų izoliuotiems, nuo potvynių, šalčių ir kitų nelaimių nukentėjusiems gyventojams.

Saugumo situacijos stabilizavimas karinėmis priemonėmis buvo tik vienas iškeltų uždavinių. Saugios sąlygos suteikė galimybę įgyvendinti įvairius civilinius projektus ir vystyti pačiai provincijai.

Siekiant spręsti opias sveikatos priežiūros paslaugų teikimo problemas buvo rekonstruojamos ir statomos ligoninės, sveikatos priežiūros centrai, organizuojami mokymai gydytojų kvalifikacijai kelti, remiami vaikų namai. Taip pat buvo skatinama kaimo ir žemės ūkio plėtra, statomos mokyklos ir atidaromi profesinio mokymo centrai, rengiamos archeologinės ekspedicijos, inicijuojamas kultūros paveldo puoselėjimas.

KITI PASIEKIMAI

Pasak L. Zdanavičiaus, kariuomenei itin svarbi ir kovinė patirtis, reikalinga vykstant į bet kokią šalį. Lietuvos specialiųjų operacijų pajėgų (SOP) kariai dalyvavo ir stiprino savo pajėgumus NATO vadovaujamų Tarptautinių saugumo paramos pajėgų, „Tvirta parama“ ir kitose misijose.

Kita Lietuvos kariuomenei svarbi nauda – bendraveikos su NATO sąjungininkais ir kitomis valstybėmis partnerėmis patirtis.

„Lietuva pademonstravo, kad yra patikima NATO sąjungininkė. Ji parodė, kad tam skiria savo resursus, nebijo priimti atsakomybės. Lietuvos reputacija buvo labai gera ir, galima sakyti, ji užsidirbo daug taškų“, – paaiškina politikos analitikas. – Juo labiau kad mūsų šalis NATO nare tapo 2004-aisiais ir po metų jau pradėjo vadovauti svarbiam tarptautinės misijos Afganistane komponentui.“

„Afganistane bendradarbiauome su kitomis valstybėmis, t. y. JAV, Jungtine Karalyste, kurios mums labai svarbios kaip saugumo garantas. »

Afganistane bendradarbiavome su kitomis valstybėmis, t. y. JAV, Jungtine Karalyste, kurios mums labai svarbios kaip saugumo garantas. Nors Lietuva savo jėgomis ir stiprina gynybą, ne mažiau svarbi jai galimos agresijos atveju ir sąjungininkų pagalba. Mes šioms valstybėms pasiuntėme žinią, kad Lietuva yra patikima partnerė, todėl tikimės, kad ir jos mums padės.

Nors Lietuva savo jėgomis ir stiprina gynybą, ne mažiau svarbi jai galimos agresijos atveju ir sąjungininkų pagalba. Mes šioms valstybėms pasiuntėme žinią, kad Lietuva yra patikima partnerė, todėl tikimės, kad ir jos mums padės."

ALJANSAS AFGANISTANE PO 20 METŲ

Vakarų pasitraukimas iš 20 metų trukusio konflikto, pasak L. Zdanavičiaus, baigėsi gana chaotiškai: „Tokių aplinkybių buvo galima tikėtis, nes JAV ir kitos NATO partnerės jau anksčiau paskelbė, kad iš Afganistano trauksis. Tai buvo akivaizdus sprendimas, faktiškai pasakytas jau 2014 metais.“

Karo akademijos atstovas paaiškina, kad dauguma analitikų nujautė, jog bus kažkas panašaus, ir tai nenustebino: „Supratome, kad po Vakarų valstybių pasitraukimo nesusiklostys palanki situacija Afganistane ir ne pačios draugiškiausios jėgos Vakarams ateis į valdžią. Taip ir įvyko – labai greitai ją paėmė Talibanas.“

KO GALIMA TIKĖTIS?

Vertindamas šiuo metu susiklosčiusią situaciją, L. Zdanavičius pažymi, kad dabar tam tikri resursai, kuriuos JAV naudojo Afganistane, gali būti naudojami kituose frontuose: „JAV šiuo metu aktualiausias Kinijos sulaikymas ir bendras saugumo padėties Ramiajame vandenyne stabilizavimas. Amerikiečiams taip pat – Rusijos sulaikymas ir saugumo situacija Artimųjų Rytų regione (ypač Irano ekspansijos stabdymas). Atsiranda galimybių tam skirti daugiau lėšų.“

Kita vertus, pasak specialisto, šiuo susidariusiu „vakuumu“ gali pasinaudoti priešiškos valstybės – Rusija, Kinija, Iranas: „Klausimas, kiek svarbu Vakarams išlaikyti Afganistano kontrolę, buvo gana atviras – tai yra svarbūs gamtiniai resursai, geografinė padėtis, artumas prie įvairių nestabilumo taškų ir jų kontrolė.“

KARŠTOS EMOCIJOS NUSLŪGS

„Pasitraukimas ir chaotiškas jo organizavimas gali turėti neigiamos įtakos Vakarų reputacijai ir parodyti, kad jais ne visada galima pasitikėti. Tačiau šiuo atžvilgiu aš nebūčiau toks skeptiškas, nes visi daugiau ar mažiau suprato, kad Vakarai iš ten išeis. Praktinė situacija galbūt galėjo būti geresnė, gal nereikėjo skelbti galutinio pasitraukimo datos ir derinti su Talibanu, bet šiuo atveju mes nežinome visos informacijos ir vertiname kaip išoriniai vertintojai. Tai nebuvo visiškas netikėtumas, – paaiškina politikos analitikas. – Aišku, Aljanso oponentai visokiais būdais bandys tuo pasinaudoti. Tai jau matome, bet vargu ar šie bandymai turės didesnį ir ilgiau trunkantį poveikį.“

LIETUVOS VAIDMUO PASITRAUKIANT

NATO nusprendus pasitraukti iš Afganistano ir jau vykstant šiam procesui, Lietuva ėmėsi visų būtinų saugumo priemonių, kad pasitraukimas būtų kuo sklandesnis.

„Prisiminkime ir Kabulo vienuoliktuko žygdarbį, pargabenant Lietuvos kariams talkinčius vertėjus ir jų šeimas. Tai tikrai buvo išskirtinė ir sudėtinga operacija. Matėme, kad šiame gana problemiškame etape Lietuva sugebėjo tai atlikti“, – pabrėžė Karo akademijos atstovas.

Šis pasitraukimas – finalinis etapas – priklausė nuo visų sąjungininkų, nuo bendrų logistinių gebėjimų, planavimo ir kitų pasiruošimo darbų.

KAS SVARBU LIETUVAI?

L. Zdanavičius atkreipia dėmesį, kad dabar Lietuvai itin svarbi Aljanso vienybė, kad išliktų pasitikėjimas juo, kad pati JAV neprarastų noro spręsti įvairius pasaulio gynybos klausimus ir stabilizuoti probleminius regionus.

1

„Džiugu, kad JAV rodo daug dėmesio Rusijos ir Kinijos klausimams. Jos viduje biudžetą skiriant ginklams didelių nesutarimų nėra. Tai rodo, kad suvokiamos grėsmės ir reikia jas spręsti visiems kartu. Tik mums jau dabar kyla klausimas, kam daugiau bus skiriama dėmesio – mūsų frontui, t. y. Rusijos sulaikymui, Artimiesiems Rytams ar Kinijai.“

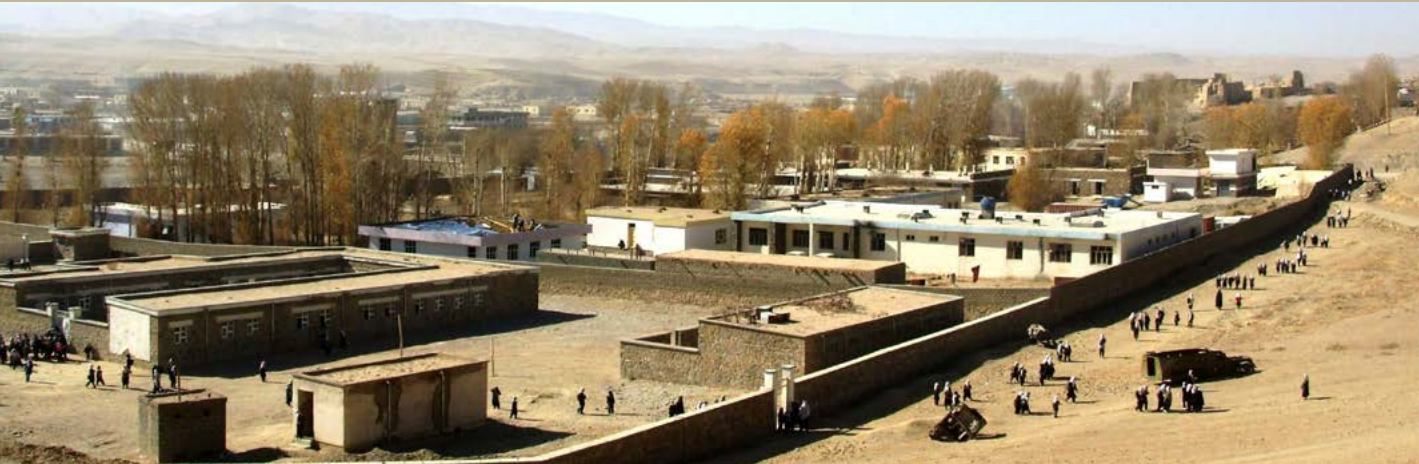
KĄ AFGANISTANAS PARODĖ?

Gynybos analizės centro politikos analitikas L. Zdanavičius patvirtina, jog yra sukurtas didelis mitas, kad niekas niekada nesugebėjo užkariauti Afganistano.

„Iš tikrųjų kiekvienas labai lengvai užkariauja Afganistaną. Tai gana tipiška probleminė valstybė. Problema – ne jos užkariavimas, o taikos ir stabilumo, ekonominės raidos atkūrimas ir palaikymas. Taigi tikslas – sukurti kokį nors gyvybingą ir efektyviai veikiantį darinį, kuris gebėtų pats išsilaikyti, būtų stabilus ir neįsitrauktų į pilietinį karą, – teigia L. Zdanavičius. – Iš principo JAV ir kitų partnerių kariuomenė savo darbą atliko. O valstybės kūrimas jau yra kita veikla. Tai ir nebuvo karinių pajėgų pradinis tikslas.“

Pasak jo, taip pat buvo ir Irake, kur daugelį funkcijų turėjo atlikti ginkluotosios pajėgos. Ši pamoka turi būti labiau įsisąmoninta, nes tai rodo ir kiti pavyzdžiai. Tai Afrikos valstybės, Artimieji Rytai: „Pasaulyje yra daug nestabilių valstybių, ir jose stabilizuoti situaciją iš pradžių tikrai yra lengva – atvažiavai, nuginklavai, sunaikinai daugiausia problemų keliančius elementus ir tarsi tikslą pasiekei. Bet valstybei reikia veikiančios ekonomikos, jos visuomenės grupių sugyvenimo. To dažnai ir pritrūksta.“

Afganistane partneriai visa tai kūrė ir pasiekė tikrai gerų rezultatų. Didelis gyventojų skaičius įgijo išsilavinimą, mirtingumas sumažėjo, gyvenimo trukmė pailgėjo, padėtis moterų teisių srityje nepalyginamai pagerėjo. Šia prasme pasiekimai buvo įspūdingi.

2

3

4

Kitas klausimas, pasak analitiko, kiek jie buvo svarūs: „Mes pamatėme, kad to nebuvo. Kita vertus, šioje valstybėje, galima sakyti, susiklostė objektyvi situacija, t. y. Afganistane buvo didelis demografinis spaudimas, nes jame per pastaruosius dvidešimt misijos metų gyventojų skaičius išaugo iki dviejų kartų. Jaunimo iki 15 metų dalis – beveik pusė bendro gyventojų skaičiaus.“

Apibendrinant, pasak politikos analitiko, Lietuvai kyla svarbiausias klausimas – kiek ji turi įsitraukti į šiuos procesus ir dalyvauti misijose užsienyje, kokiose valstybėse, su kokiais partneriais ir kokių tikslų siekti: „Šiuo metu vyksta tokios diskusijos. Pavyzdžiui, dėl dalyvavimo Prancūzijos vadovaujamoje misijoje Afrikos Sahelio regione. Šis klausimas turėtų būti sprendžiamas ir Valstybės gynyimo taryboje. Gali būti, kad ir ateityje kils panašių klausimų.“ x

1. Liudas Zdanavičius.
Nuotr. Eimanto Genio

2. Čagčarano mergaičių mokykla ir ligoninė.
Nuotr. Vidos Urbonaitės

3. Čagčarano mergaičių mokykloje ir ligoninėje vyksta pamoka.
Nuotr. Vidos Urbonaitės

4. Susipažinimas su sprogstamaisiais užtaisais.
Nuotr. P. Babilo

NUO DAINŲ DIENOS IKI DAINŲ ŠVENTĖS – TARPUKARIU ĮVYKO TRYS

TEKSTAS: Birutė Malaškevičiūtė

Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje 2003 metų lapkričio 7 diena buvo išskirtinė – šių šalių dainų ir šokių švenčių tradiciją bei simboliką UNESCO pripažino žmonijos žodinio ir nematerialaus kultūros paveldo šedevru, 2008 metais įrašė į Reprezentatyvųjį žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą. Estijoje ir Latvijoje šių švenčių ištakos siekia XIX amžių. Lietuva prisijungė kiek vėliau – 1924 metais, surengusi pirmąją Dainų dieną. Tarpukariu visos Lietuvos chorai į Dainų šventes rinkosi tris kartus. Švenčių nuotraukos buvo dauginamos ir pardavinėjamos kaip atvirukai, kurie ne vieno albume užėmė garbingą vietą. Norint pritraukti daugiau žiūrovų švenčių laikas sutapdavo su Lietuvos žemės ūkio ir pramonės parodos laiku. Tomis dienomis Lietuvos geležinkeliai taikė bilietų nuolaidas vykstantiesiems į Kauną. Muziejai ir galerijos raginti ilginti darbo laiką, valstybinės įstaigos priimti ir supažindinti su savo veikla smalsius sodiečius. Laikinojoje sostinėje jautėsi malonus ir šventiškas šurmulyš.

ŠVENTĖ NEATSIRADO LYGIOJE VIETOJE

Pirmoji Lietuvos dainų šventė įvyko 1924 metų rugpjūčio 23–24 dienomis Kaune, Parodų aikštėje. Kadangi buvo pirmoji, palyginti su kitomis šventėmis, sulaukė daugiausia dėmesio tuometėje spaudoje ir visuomenėje. Šiandien būtų keblu nustatyti, kada ir kas pirmasis sumanė Dainų dienas. Tokios šventės idėja nebuvo naujiena. Mažajoje Lietuvoje 1895 metų gruodžio 2 dieną buvo įkurta Tilžės lietuvių giedotojų draugija. Jai vadovavo Vydūnas (Vilius Storosta). Draugija rengė vaidinimus, koncertus, vakarus, į kuriuos sugužėdavo iki 1 000 žmonių. Šventes vadino žieminėmis, vasarinėmis lietuvių šventėmis, 1902 metais pavadino dainų šventėmis. 1906 metais „Vilniaus žinios“ rašė apie sumanymą organizuoti visos Lietuvos dainų šventę. Tačiau ji neįvyko dėl rengėjų nesutarimų. 1909 metais kompozitorius Stasys Šimkus pirmasis sujungė keletą chorų koncerte Jurbarkė. Buvo planuojama 1914 metų rugpjūčio 16 dieną Marijampolėje surengti liaudies chorų šventę. Tam sutrukdė Pirmasis pasaulinis karas.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, pradėjus tvirtėti valstybei Švietimo ministerijos 1923 metų rudenį paragintas kompozitorius Juozas Žilevičiaus su pulkeliu muzikantų ėmėsi sudaryti komisiją būsimai Dainų šventei. Tų pačių metų gruodžio 22 dieną buvo sudaryta kompetentingų kompozitorių ir chorvedžių komisija (Juozas Naujalis, Aleksandras Kačanauskas, Juozas Žilevičiaus ir Viktoras Žadeika) šventės repertuaro projektui parengti. 1924 metų vasarį vykusiame pasitarime buvo išrinktas penkių asmenų organizacinis komitetas: Kauno burmistras Jonas Vileišis, Pavasarininkų sąjungai atstovavo Apolinaras Likerauskas, Jaunimo sąjunga delegavo Vincą Oškinį, Šaulių sąjunga pasiuntė Antaną Bružą (beje, 1922–1925 metais redagavusį laikraštį „Trimitas“), „Dainos“ draugija – Klemą Prielgauską. Renginį nutarta pavadinti ne Dainų švente, tačiau Dainų diena. Daugiausia ginčų sukėlė tai, kas gi bus vyriausiaisiais dirigentais. Galiausiai šios pareigos ir garbė atiteko Juozui Naujaliui, Stasiui Šimkui ir Juliiui Štarkai.

PASIRUOŠIMO DARBAI

Norint užtikrinti sklandų šventės organizavimą ypač turėjo pasistengti Kaunas, kad viskas būtų suspėta laiku. Ne be reikalo organizacinio komiteto pirmininku buvo išrinktas miesto burmistras Jonas Vileišis, kuris šventės išvakarėse spaudoje paskelbė „Į Kauno Miesto Gyventojus Atsišaukimas“. Jame buvo rašoma: „Rugpjūčio 23 ir 24 dieną įvyks pirmoji Lietuvių Dainos Šventė. Kaunan pribūna iš visos Lietuvos dalių virš 3.500 lietuvių dainininkų, kad bendrai sugiedojus galingą lietuvių Himną ir gražias mūsų dainas. Šių dainų klausytis suplauks ne tik tūkstančiai žmonių iš Lietuvos, bet laukiama skaitlingų svečių ir iš Latvijos, ir Estijos, ir Suomijos ir, iš kitų valstybių. Akyvaizdoje tiekios svečių mes Kauno Miesto gyventojai privalome šventadieniškai pasipuošti ir kiek galima vaišingiau ir maloniau visus svečius ir lankytojus priimti. Todel Miesto Valdyba kviečia gyventojus per pirmąsias tris dienas mūsų laikiną sostinę papuošti vėliavomis, kas kur gali vainikais, žaliuynais, išvalyti ir reikalui esant palieti vandenių mūsų, kad dar ir ne visai dailių gatvių ir aikščių greidimą ir aprūpinti atvykstančius svečius būtais ar nors nakvyne. Kas tik tur erdvesni butą, yra kviečiamas įrengtam prie Parodos Komiteto [Gedimino g-vė Nr. 7a] Miesto Parodos Butų Biurui pranešti, kiek jis gali priimti svečių. Už suteiktą patalpą bus apmokėta su padėka. Prisidėkite visi prie šio svečių priėmimo, nes prie mažo skaičiaus butų ypač tokia pagalba iš visų gyventojų yra reikalinga. Nesibijokite, kad toksai pasiūlymas suteikti laikiną prieglobstį, galės turėti įtakos, kad vieno ar kito piliečio butas galės būti sekvstruotas. Priešingai, tuomi piliečiai tik aiškiai įrodys, kad jie noriai dedasi prie bendrojo mūsų miesto, na ir pačios Valstybės darbo. Galop Miesto Valdyba kviečia skubotu keliu užbaigti šatigatvių ar gatvių taisymą ir nuvalyti gatves nuo užsilikusių akmenų, kad visur būtų platesnis ir geriausias susisieikimas. Šio reikalo pridabos jau Policija.“

Šventei buvo išleista ir speciali 52 puslapių programa. Į generalinę repeticiją nutarta neleisti žiūrovų, tačiau, kaip rašė „Lietuva“, „atvažiavusių iš toli žmonių nepaprastas susidomėjimas nuveikė viską ir jei jiems kas būtų kliudęs eiti pažiūrėti Dainų Dienos estrados, tad jie būtų greičiau tam šonkaulius aplaužę. Ir teisybė, kai buvo, pagaliau leista publikai netrukdyti, tad ir jokio triukšmo nebuvo. Ir tvarka buvo išlaikyta. O jei būtų buvę norėta neleisti publikos į generalinės repeticijos vietą, tad būtų tik daugiau bėdos buvę“. Ta pati „Lietuva“ taip pat pasidalijo įspūdžiais, kaip vyko toji repeticija:

„Visą popietę Žaliojo kalnas aidėjo jungtinio choro pirmos repeticijos dainomis. Vėjas jas nešė nuo Kauno, Vilniaus link... Toli, toli jos girdėjosi... Dirigentai, mat, duoda nurodymų, sustabdo, aiškina. Nors daug dar kartų reiktų chorą stabdyti, aiškinti, reikalauti atydos, stropumų, miklumo ir t. t., bet laiko mažą.“ Choristams, kurie niurnėjo, kad buvo apgyvendinti miesto pakraštyje, nepatogus susisieikimas ir negalėjo dalyvauti repeticijoje, buvo atkirsta, kad „nepatenkintiems ir nedalyvavusiems pirmoj repeticijojej daininkams priminti reikia, kad ne pramogos, ne patogumų ieškoti čia atvykote, atvykote atlikti piliečio pareigas tautos reikalams. Jūsų žygis – pasišventimas ir pareiga“.

IR IŠAUŠO TOJI DIENA

Rugpjūčio 23–24 dienomis, kaip buvo sakoma „4 val. po piet“, iškilmingai prasidėjo pirmoji Dainos diena. Žiūrovams buvo pateikiamos instrukcijos, kaip pasiekti renginio vietą ir kaip elgtis: „Artimiausias kelias pėstiems iš miesto į Dainos Dienai aikštę – nuo Soboro, praeiti sodelį toliau, pro statomąjį didžiulį valstybės spaustuvės namą; nuo čia pasukti į dešinę ir tiesiog keliu ar taku į kalną. Šeštadienį ir sekmadienį nuo 3 val. po piet į kariuomenės Parodų aikštę, kuri tuo metu bus Dainos Dienos aikštė, be bilietų įeiti neleidžiama. Einantieji į sėdimąsias vietas kontrolei parodo bilietą, pakeldami jį aukštyn (sėdim, vietų bilietai šeštadieniui žalios, sekmadieniui ružavos spalvos). Einantieji į stovimąsias vietas, bilietą prisisega prie krūtinis, spausdinamąją pusę į viršų, [stovim, vietų bilietai po 1 litą – šeštadieniui mėlynos, sekmadieniui geltonos spalvos]. Įeiti į Dainos Dienos aikštę leidžiama tik per tam tyčia paruoštus penkerius vartus, visuose aikštės kampuose. Važiuotiems kelias tik pro Parodą iš ažuolyno pusės. Pradėjus nuo 4 val. po piet Dainos Dienos programą, publika nebus leidžiama.“

Sugužėjusi publika nekantriai laukė šventės pradžios, o „tos dienos svarbą mūsų tautai parodo jau vien tas faktas, kad rugpiūčio 23 d. susirinko dainų paklausti apie 60.000 žmonių“.

Kaipgi vyko pati šventė: „Kauno miesto burmistras p. J. Vileišis, kreipdamasis į Respublikos Prezidentą, kaipo Komiteto pirmininkas paprašė aprobuoti tą visą komiteto, dirigentų ir choristų darbą ir paprašė neužmiršti užsitarnavusių tame darbe. Ponas Respublikos Prezidentas įteikė vyriausiems dirigentams p. p. Naujaliui, Šimkui ir Štarkai auksinius ženklus, atskirų grupių jungtinių chorų dirigentams sidabrinus, o atskirų chorų chorvedžiams paausintus, papasidabrintus ženklus. »

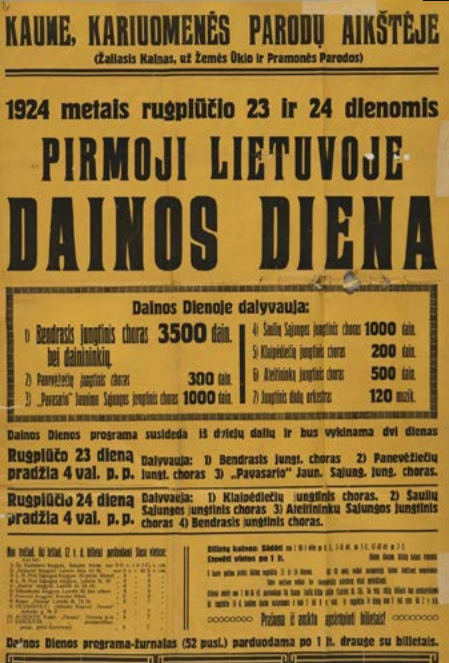
1. 1928 metų Dainų šventės pagrindinė scena.
2. 1930 metų Dainų dienos programos viršelis.
3. „Naujo žodžio" 1930 metų 12 numerio viršelis, įamžinęs Dainų dienos dalyvius.

1

1. Atminimo ženklas, skirtas 1930 metų Dainų dienai.

2

Dainų Diena prasidėjo tautos himnu, kurį 3000 asmenų choras, karo jungtiniam orkestrui pritariant, sudainavo tikrai galingai, anot vieno ten buvusio vokiečio korespondento, imposant. Toliau ėjo liaudies dainos, moderninės kompozicijos ir vėl liaudies dainos. Mums lietuviams mūsų melodijos jau pažįstamos gerai ir mums svarbu konstatuoti tas faktas, kad atlikta buvo viskas gerai tiek iš dirigentų, tiek iš choristų pusės, žinoma, imant dėmesin grynai techninius trūkumus, kurių debiutuojant niekada negalima išvengti — tai rezonanso stoka, estrados įtaisymų trūkumai ir t. t. Galingiausiai, žinoma, skambėjo Lietuva Tėvynė mūsų... ir Lietuviai esame mes gimę..., bet liaudies dainos taip pat nunešė klausytojų sielas į užburtą garsų karaliją ir tūkstančiai Lietuvos piliečių tikrai pragyveno kartu visi laimingas valandas. Dainos Dienos komiteto, mūsų muzikų, chorų dirigentų ir choristų pastangos nenuėjo veltui. Tų pastangų ir pasišventimo dėka mes susilaukėm pirmos Lietuvoj Dainų Dienos.“

„BROLIAI, SESĖS DAINININKAI!“

Taip 1928 metų birželio 26 dieną per radiją kreipėsi kompozitorius Stasys Šimkus į būsimus Dainų šventės dalyvius. Antroji Lietuvos dainų šventė įvyko 1928 metų liepos 1–2 dienomis, minint Lietuvos nepriklausomybės dešimtmetį, Kauno Petro Vileišio aikštėje. Pirmą kartą ji pavadinta Dainų švente. Jai buvo sudarytas gausėnis nei pirmajai organizacinis komitetas – juk ir proga neeilinė. Įgyta patirtis leido sklandžiau pasiruošti šventei, o ir pradėta iš anksto. 1926 metų rugpjūčio 11–12 dienomis Klaipėdoje susirinkę Lietuvos chorvedžiai pareikalavo pradėti Dainų šventės ruošos darbus ir pasiūlė Juozui Naujaliui, Mikui Petrauskui, Stasiui Šimkui, Juozui Tallat-Kelpšai ir Juozui Gruodžiui imtis garbingų būsimos šventės dirigentų pareigų. 1928 metų sausio 2 dieną į Kauną atbildėjo 72 provincijos chorvedžiai apsarstyti šventės repertuaro. Kadangi tuo metu Kaune jau veikė radijo stotis, daugelis žinių buvo perduodamos per ją, taip pat ir dalijamasi įspūdžiais. Artėjant šventei buvo paskelbta, kad „liepos 1 dieną iš ryto 8 ½ val. bus Kauno katedroj specialiai skirtos pamaldos Dainos Šventės dalyviams. Visi chorai, kurie yra išmokę šv. Liudviko giedojimo mišias, užkviečiami dalyvauti milžiniškame bažnyčios chore. Be to, bus visų chorų pagiedotos visos Lietuvoje giedamos giesmės ir „Pulkim ant kelių“ ir „Dievas mūsų gelbėtojas ir tvirtybė“. Po šių pamaldų apie 11 val. ryto darbus antroji ir paskutinioji chorams bendra repeticija, o po piet 4 val. jau visi chorai rengsis į Dainų Šventę, į surengtą Žalajame Kalne Petro Vileišio aikštėje dainos estradą. Po prakalbų, Komiteto garbės

pirmininko Švietimo Ministerio ir Komiteto pirmininko Kauno miesto Burmistro ir kitų pasveikinimų prasidės Tautos himnu Dainos Šventė. Dainų programa ir dainų tekstai yra patalpinti Dainų šventei paminėti knygutėje, kuri patartina visiems, kas nuvyks dainų klausyti, įsigyti. Knygutės kaina tik 2 litai. Lygiai taip pat už 2 litu kiekvienas atsilankęs į šventę galės įsigyti specialių atminties ženklų. Patiems dainininkams ir dainininkėms bus įteikti kitos rūšies ženkleliai. Bilietus nuo 5 iki 2 litų sėdėti bus galima iš anksto įsigyti nurodytose pardavimui vietose. Kadangi prie chorų pridera nemažai asmenų, kurie tarnauja įstaigose, tai Dainos šventei rengti Komitetas labai prašytų visų įstaigų viršinikų visus tuos dainininkus, kurie pas juos tarnauja, atleisti nuo darbo birželio 30 dieną, kad jie galėtų dalyvauti tą dieną chorų repeticijoje. Visus atvykstančius Kaunan dainininkus stotyje sutiks Komiteto nuskirti vadovai, kurie nurodys chorams nakvynės vietą ir suteiks visų informacijų. Todėl kviečiam visus chorų dalyvius tvarkingai vykti, kaip nurodyta atskiruose pranešimuose, Kaunan, kad čion pagerbtų mūsų Tautos Dainą. Šios dainos garbės dirigentu skaitomas p. Naujalis, kursai nelaimėi sakąs negalėsiąs, dėliai ligos, dalyvauti šventėje, jo pagelbininkais ir atsakomingsais dirigentais skiriami muzikai Gruodis ir Šimkus“.

ĮSPŪDINGI SKAIČIAI

Antrojoje Dainų šventėje dalyvavo daugiau kaip 6 000 dainininkų (pagal galimybes buvo prašoma pasipuošti tautiniais drabužiais), buvo įrengta 5 000 sėdimų ir 10 000 stovimų vietų. Veikė 6 bilietų kasos. Buvo atlikta 21 daina, iš jų – trylika liaudies dainų, viena giesmė-choralas ir septynios originalios kompozicijos. Publikai primygtinai pageidaujant, net įžūlokai reikalaujant kai kurias dainas teko pakartoti. Buvo sakoma, kad pirmą dieną Dainų šventę stebėjo 100 000 žmonių. Ją savo apsilankymu pagerbė Prezidentas Antanas Smetona, pagrindiniams dirigentams įsegė atminimo ženklelius. Likusiems 200 dirigentų ženklelius įteikė pulkininkas Vytautas Augustauskas. Prieš šventę organizacinis komitetas aplankė Prezidentą Antaną Smetoną ir Ministrą Pirmininką, kuriems įteikė „specialiai padirbtus padidintus šventės dalyvių ženklelius (pastatomus ant stalo) su atpatinkamais užrašais. Pirmojo ženklelio užrašas šis: „Jo Ekscelencijai Tautos Vadui Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai. II-sios Dainų Šventės Komitetas“.

Vakare šventės organizacinis komitetas ir dirigentai Karo muziejaus kiemelyje pagerbė už Lietuvos laisvę žuvusiųjų atminimą, padėjo vainiką prie paminklo.

3

Liepos 2-ąją pasirodymas prasidėjo taip pat „4 val. po pietų“. Pirmiausia, vyko bendra mankšta, vėlia pakartotas pirmosios dienos dainų repertuaras.

IR VĖL DAINŲ DIENA

Trečioji Dainų šventė įvyko 1930 metų birželio 20 dieną. Sugrįžta prie Dainų dienos pavadinimo. Ji buvo skirta Vytauto Didžiojo 500 metų mirties metinėms, paskelbtas konkursas kantatai Vytauto Didžiojo garbei sukurti. Jį laimėjo kompozitorius Juozas Gruodis. Šventėje dalyvavo 215 chorų, organizatoriai skelbė, kad buvo 9 000 dainininkų (vėliau spauda nurodė apie 7 000) ir „6 dūdų orkestrai“. Įdomu, kad pirmą kartą buvo jau pasirūpinta choristais, nevartojant žodžių „privalai, pareiga“. „Lietuvos aide“ informuota, kad „dainininkams estrada atnaujinta ir žymiai padidinta. Joje laisvai sutilps visi atvažiavusieji dainininkai. Prie estrados bus būtini dainininkams įtaisymai, jungtinio choro tvarkdariai, gerti vandens ir sanitarijos punktas, kurs teiks pagalbą bet kartą susirgus. Chorų dirigentai nespėją gauti duodančių teisę važiuoti ypatingai lengvom sąlygom liudijimų, tegu pasiima iš savo viršaičių, ar policijos liudijimus, pažyminčius, kad toks ir, toks choro dirigentas, važiuoja su tiek dainininkų į dainų dieną. Tuos liudijimus reiks parodyti geležinkelių stočių viršininkams, kurie, suteiks reikalingas važiavimo lengvatas“. Taip pat paprašyta chorų dirigentų

„nepamiršti, kad dainų diena įvyks birželio mėn. 20 dieną 16 val. Birželio 19 d. 16 val. bus pirmą jungtinio choro repeticija. Generalinė repeticija bus birželio mėn. 20 dieną ryte 9 valandą“. Šventei buvo numatyta viena diena, tačiau pradėta kalbėti, kad būtų galima antrą dieną pakartoti repertuarą, nes juk visi norintys gali nespėti išgirsti chorų. Tačiau šios minties atsisakyta pareiškus „šiemet netruks vietų ir publikai, nes sėdintiems bus parūpinta 8.000 ir stovintiems 15.000 vietų“. Šventės dieną tarp svečių buvo Prezidentas Antanas Smetona su ponia Sofija, daugybė ministrų, aukšto rango karininkų ir visuomenės veikėjų. Vyriausieji šventės dirigentai – Juozas Naujalis, Nikodemas Martinonis, Julius Štarka ir Juozas Gruodis. Žiūrovų skaičius perkopė 30 000.

Šventė įvyko, spaudoje mirgėjo šventės nuotraukos su gausiais choristais, žiūrovų minios, tačiau platesnių komentarų nebuvo. Ir netikėtai apie to priežastį užsiminė „Naujas žodis“, paminėjęs, kad dalyvių skaičiumi tai buvo gausiausia Dainų diena: „Buvo atlikta didelė programa, tačiau dauguma lengvos dainos, kurios geriausiai ir pasisėkė. Sunkesnes kompozicijas, kurių buvo kelios sekėsi labai sunkiai ir milžiniškasis choras nesudarė tokio galingo įspūdžio, kokio galėjo iš jo laukti. Aišku, kad per trumpas buvo pasiruošimo laikas. Net gerai disciplinuoti ir geri chorai negalėtų

per tokį trumpą laiką tinkamai pasiruošti, o ką kalbėti apie mūsų palaiduosius ir sistemingam, disciplinuotam dainos darbui nepratusius chorus. Mūsų muzikantai, patriotiškų smetimų vedini, visgi apsiėmė dainų šventę suruošti, ir meniškoji jos pusė turėjo nusilenkti. Dėlto momentais atrodė, kad tai ne disciplinuotas choras, o dainuojanti minia. Spaudoj kai kur dainų šventė pavadinta skandalingai nenusisekusi.“ Buvo patariama, kad reikėtų apskrityse ir rajonuose rengti mini šventes, kuriose dalyvautų ir vyriausieji dirigentai, kurie įvertintų chorų lygį, tuomet atsiras ir kokybė, ne tik kiekybė.

Geriausiai šventėje atlikti pavyko Juozo Gruodžio dainą „Vytauto giesmė“, kurią choras, diriguojant autoriui, sudainavo pakiliai ir nuotaikingai.

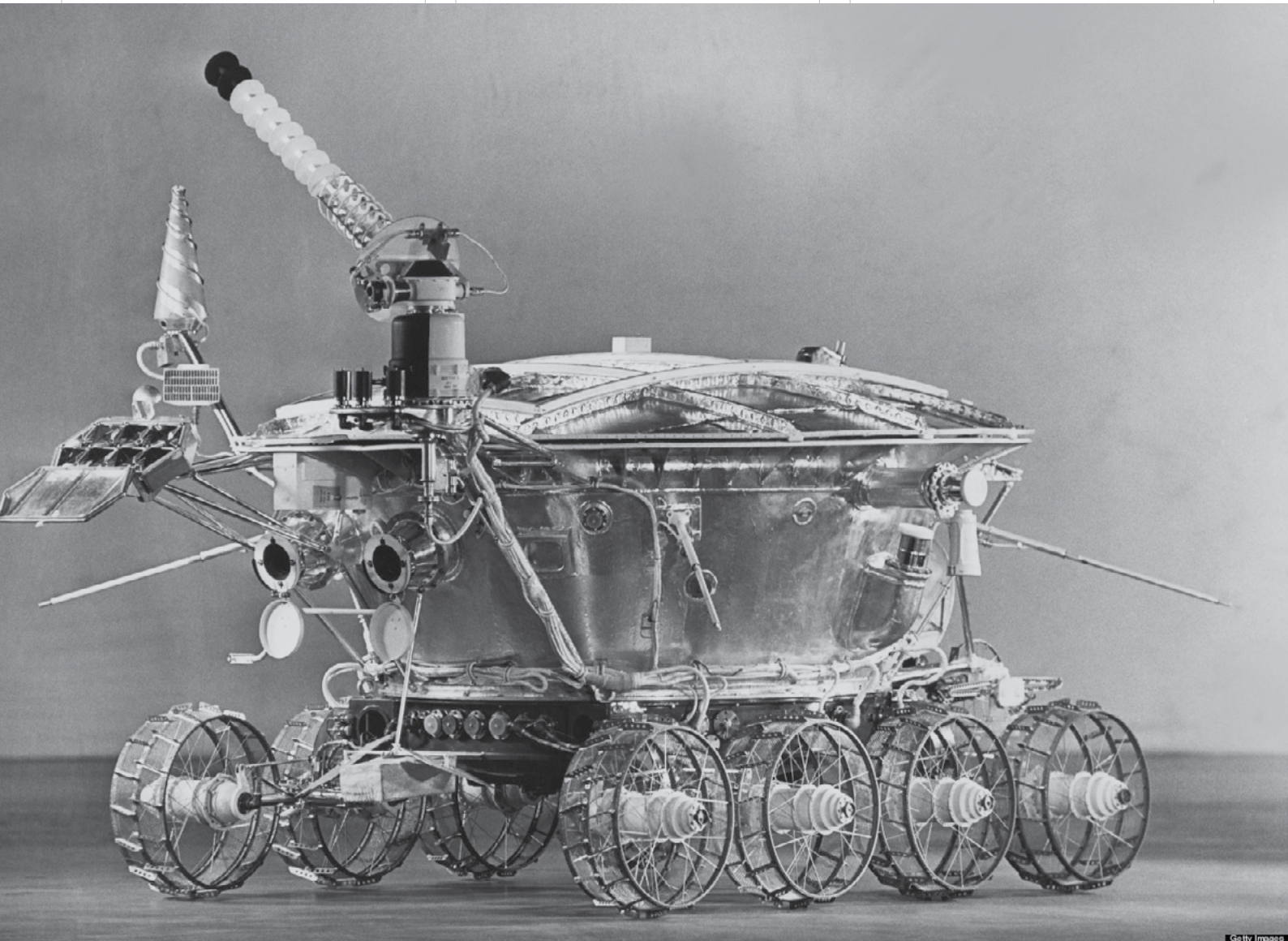
Ketvirtoji Dainų šventė turėjo įvykti 1933 metais. Vėliau nukelta į 1938 metus, paskui užsiminti 1943 metai. Tam buvo nepalankios aplinkybės. Iki šių dienų yra išlikęs 1938 metams šventei išleistas 38 kūrinių repertuaro rinkinys. ×

2. Pirmosios Lietuvoje dainų dienos afiša.

3. 1930 metų Dainų dienos pagrindinė scena.

SAVIVALDŽIAI AUTOMOBILIAI (I DALIS)

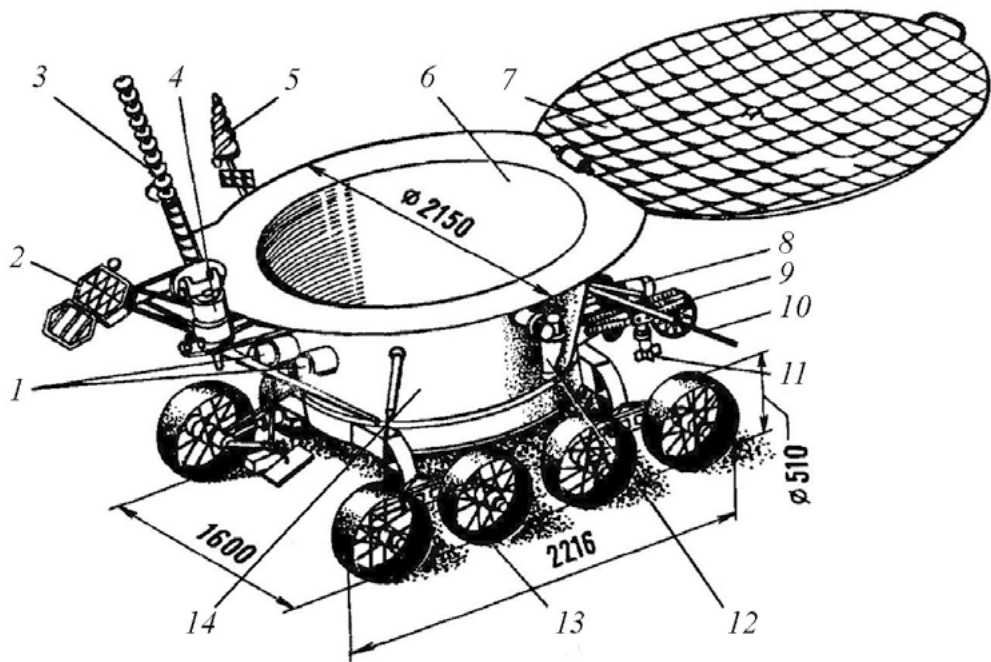
TEKSTAS: Jonas Rinkevičius

Pirmoji autonominiu režimu veikianti transporto priemonė „Lunochod-1“ buvo Mėnulyje (SSRS, 1970 m.).

Idėja automobilį valdyti (vairuoti) automatiškai (autonominiu režimu) buvo keliama dar XX amžiaus trečiajame dešimtmetyje, kai smarkiai padaugėjo automobilių ir eismo įvykių su tragiškomis pasekmėmis. Tačiau pirmoji nuotoliniu būdu valdoma transporto priemonė 1970 metais pradėjo veikti ne Žemėje, o Mėnulio paviršiuje. Buvusios Sovietų Sąjungos mokslininkų sukonstruota vikšrinė mašina-robotas „Lunochod-1“ (mėnuleigis) iš Baikunuro kosmodromo (Kazachstanas) su „Luna-17“ raketa buvo nuskraidintas į Mėnulį tirti jo paviršiaus grunto mechaninės

ir chemines savybes. Aparatas, varomas saulės baterijų ir aprūpintas reikiamais prietaisais, televizijos ir fotokameromis, darbinę temperatūrą palaikančia įranga, kitais įrenginiais, per 11 mėnesių (tiek laiko jis veikė Mėnulyje) valdomas iš kosmodromo per 384 tūkst. km atstumą, tirdamas Mėnulio paviršių bei fiksuodamas aplinką, nuvažiavo 10,54 km. Kitas identiškas aparatas „Lunochod-2“, nuskraidintas 1973 metais, nuvažiavo dar toliau – net 37 km ir tarp kitų šalių vėliau nuskraidintų nuotoliniu būdu valdomų aparatų pasiekė savotišką Mėnulio rekordą.

Mėnuleigio „Lunochod-1“ sudėtinės dalys:

- 1 - televizijos kameros;
- 2 - optinis kampinis atšvaitas;
- 3, 5 - antenos;
- 4 - antenų pasukimo mechanizmas;
- 6 - šildytuvas-aušintuvas;
- 7 - saulės baterija;
- 8 - radioaktyvių izotopų šilumos šaltinis;
- 9 - atraminis ratas;
- 10 - papildoma antena;
- 11 - grunto tyrimo įrenginys;
- 12 - telefoto kameros;
- 13 - važiuoklės (ratų formulė - 8 x 8) ratai;
- 14 - prietaisų skyrius.

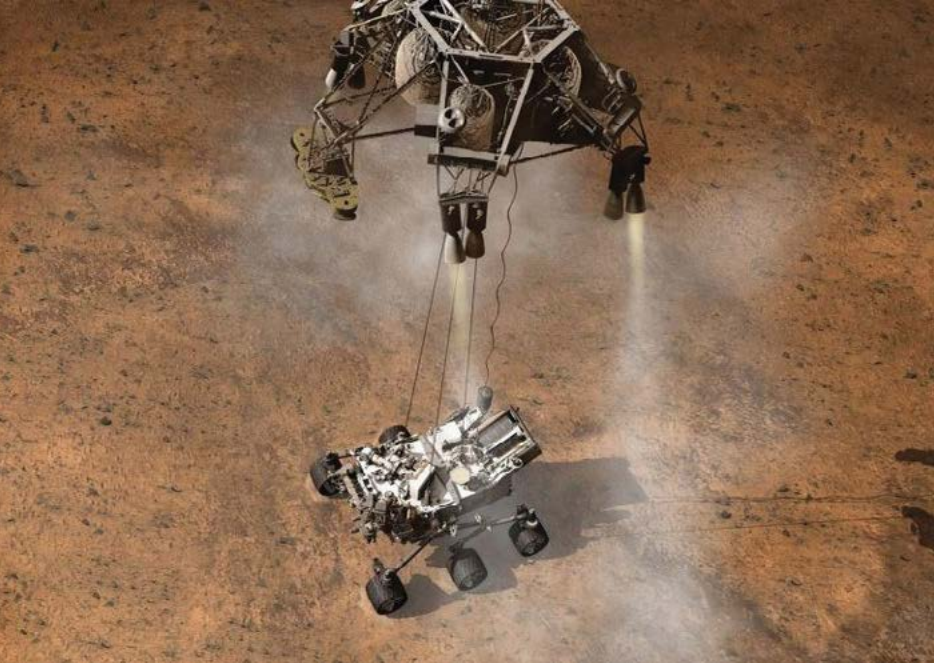
Nenorėdami atsilikti nuo SSRS, JAV mokslininkai, vedami ambicijų, įvykdė dar įspūdingesnį NASA kosminį projektą, kainavusį 2,5 mlrd. dolerių. – 1997 metais per 7 mėnesius įveikusi 0,5 mlrd. km nuskraidinta ratinė transporto priemonė-laboratorija „Sojourner“ (marsaeigis) tirti Marso paviršiaus grunto bei aplinkos, kad būtų įsitikinta, ar Marse galėjo egzistuoti gyvybė. Ant šešiartės važiuoklės (ratų formulė – 6 x 6) sumontuota mokslinių tyrimų laboratorija buvo maitinama ir varoma saulės baterijų. Ši nuotoliniu būdu veikianti mini transporto priemonė-laboratorija [jos gabaritai: ilgis – 63 cm, plotis – 48 cm, aukštis – 30 cm] svėrė tik 10,6 kg ir galėjo judėti labai mažu greičiu [numatytas baterijų resursas – tik 500 m kelio]. Robotas-laboratorija veikė ne visus tris mėnesius. Per tą laiką į Žemę buvo pasiųsta apie 1 500 nuotraukų, įvairių Marso paviršiaus grunto, aplinkos tyrimo duomenų.

Ir dar vienas įdomus faktas. Garsus amerikiečių verslininkas-milijardierius elektromobilių bendrovės „Tesla“ vienas iš įkūrėjų bei pirmosios pasaulyje privačios kosminių technologijų bendrovės „Space X“ (įsteigta 2002 metais) vadovas Elonas Muskas, vykdydamas privatų kosminį projektą, 2018 metais su šios bendrovės konstruktorių sukurta galinga „Falcon Heavy“ raketa pasiuntė į Marsą savo asmeninį elektromobilį „Tesla Roadster“ su prie vairo sėdinčiu manekenu vardu „Starman“, bet, deja, raketa į reikiamą orbitą nepataikė, praskriejo šalia Marso ir išnyko kosmoso platybėse. Tačiau pirmasis „Marso užkariautojas“ E. Muskas nerimsta. Jis svajoja su daugkartinio veikimo raketa skraidinti į Marsą ne tik

astronautus, bet ir turistus. Manoma, kad jo bendrovės specialistų sukurtas daugkartinio veikimo supergalingas erdvėlaivis-raketa „Starship“ galės skraidinti iki 100 žmonių! Bet ar jam pavyks šiuos fantastinius planus įgyvendinti, parodys ateitis.

Na, o dabar iš kosmoso nusileiskime ant Žemės. Realių veiksmų sukurti savavaldes transporto priemones Žemėje pirmieji ėmėsi JAV, Japonijos ir Vokietijos mokslininkai bei šios srities specialistai. 1968 metais amerikietis Danielis Wisneris sukūrė dabar plačiai naudojamą traukos kontrolės sistemą, o 1977 metais Japonijos „Tsukuba“ mechaninės inžinerijos laboratorija visuomenei pristatė sąlyginai autonominį automobilį, kuris gebėjo reaguoti į siunčiamus signalus ir skiriamąjį kelio juostą. Sąlyginai autonominį automobilį ALV (*Autonomous Vehicle Project*) sukūrė ir 1984 metais visuomenei pristatė JAV Carnegie Mellon universitetas. 1994 metais vokiečių įmonė „Mercedes-Benz“ netoli Paryžiaus išbandė vienvietį sąlyginai autonominį automobilį kodiniu pavadinimu „Eurika Prometheus“.

JAV Gynybos departamento specialistų 2007 metais specialiai tam parengti automobiliai buvo nugabenti juos išbandyti dykumoje. Deja, bandymų metu kelionės tikslą pasiekė tik Stanfordo universiteto mokslininkų modifikuotas hibridinis visureigis „VW Touareg“. Taip buvo įsitikinta, kad sukurti savivaldžius automobilius (angl. *Self Driving Vehicles*, SDV) nėra paprasta, nes jie turi atitikti daugelį kriterijų, kuriems įgyvendinti reikia daug lėšų ir laiko. »

1. ir 2. Marsaeigio „Sojourner” nusileidimas ir pirmieji nuvažiuoti metrai Marse (JAV, 1997 m.).

1

Pirmiausia buvo įsitikinta, kad ne kiekvieną automobilį galima automatiškai valdyti. Svarbiausias savivaldžiam automobiliui keliamas reikalavimas – jis turi būti aukšto techninio lygio, kur daugelį automobilio mechanizmų ir sistemų valdo elektronika. Kadangi šiuo laikotarpiu visuomenė ir automobilių rinka orientuojasi į tris pagrindinius kriterijus [saugą, patogumą ir aplinkos tausojimą], šios srities žinovai, konkrečiai, tarptautinė autonominių ir automatizuotų automobilių Automatikos inžinierių asociacija SAE [Society Of Automotive Engineers] 2014 metais pagal dabar naudojamų ir būsimų ateities autotransporto priemonių techninį lygį, jų galimybes ir priskiriamas funkcijas nustatė 6 automobilių autonominio valdymo lygmenis. Jie yra klasifikuojami pagal veiksmus, atliekamus automobilio arba žmogaus. Svarbiausi iš jų: važiavimo greičio ir krypties valdymas, stabdymo kontrolė, aplinkos stebėjimas ir analizė, savalaikis grįžtamasis ryšys ir kontrolė.

0 lygis [angl. *No Automation*] – kai visos automobilio valdymo funkcijos tenka vairuotojui.

1 lygis [*Driver Assistance*] – dalinė pagalba vairuotojui, kad automobilį būtų lengviau valdyti, pavyzdžiui, palaikant pastovų važiavimo greitį.

2 lygis [*Partial Automation*] – dalinė autonomija, kai automobilis yra atsakingas už greičio palaikymą, įskaitant stabdymą bei greitėjimą, taip pat už krypties palaikymą bei pakeitimą.

3 lygis [*Conditional Automation*] – kai automobilis atsakingas ir už aplinkos analizę, o žmogus 10–20 s gali visiškai atsitraukti nuo vairavimo tiek rankomis, tiek akimis.

4 lygis [*High Automation*] – kai žmogus daugiau nei 20 s gali visiškai atsitraukti nuo vairavimo tiek rankomis, tiek akimis. Taip pat vairuotojas nebūtinai turi sėdėti prie vairo arba vairas gali būti pastumiamas į šoną.

5 lygis [*Full Automation*] – tai visiškai autonominis vairavimas. Tokioje transporto priemonėje nėra vairo, viską atlieka automobilis, vairuotojas nereikalingas.

0 lygiui priskiriami automobiliai (be elektronikos įrenginių), pagaminti

maždaug iki XX amžiaus aštuntojo dešimtmečio vidurio. Tokių veikiančių automobilių išliko nedaug. Dalį jų, kurie turi išliekamąją vertę, galima pamatyti įvairių pasaulio šalių muziejuose, sukaupia įvairių šalių automobiline klubuose, atskirų savininkų kolekcijose. Šių automobilių savininkai dalyvauja senovinių automobilių paraduose, varžybose, kituose renginiuose, primindami jų lankytojams apie automobilio nueitą kelią, išskirtines jų savybes, dizainą, techninį lygį. Daugelis dabar gaminamų automobilių pagal jų įvairių sistemų automatizavimą gali būti prilyginami 1 lygiui ir tik retas prabangus automobilis atitinka 2 lygio reikalavimus.

Apie įvairiais laikotarpiais į masinės gamybos automobilio konstrukciją įdiegtas elektronika valdomas priemonės, mažinančias aplinkos taršą, palengvinančias automobilio valdymą bei pagerinančias vairuotojo, keleivių bei kitų eismo dalyvių saugą buvo rašyta ankstesniuose žurnalo numeriuose.

Prognozuojama, kad iki 2030 metų apie 20 proc. transporto priemonių galbūt atitiks 3–4 lygį. Jose turės būti įdiegtos kompleksinės valdymo priemonės VDIM [*Vehicle Dynamics Integrated Management*], jungiančios visus

2

kiekvienos autotransporto priemonės elektroninius įrenginius ir galinčios savarankiškai važiuoti bei palaikyti ryšį su kelių infrastruktūra.

Ateitis dėl 5 lygio kol kas miglota, nes čia turi būti labai didelės investicijos ne tik į transporto priemones, bet ir į kelius bei jų infrastruktūrą, ryšio priemones. Mat ateities savivaldis automobilis privalės ne tik savarankiškai važiuoti, bet ir komunikuoti su kitomis transporto priemonėmis, infrastruktūra, valdymo centru bei keleiviais. Šią komunikaciją turės užtikrinti dirbtinis intelektas. Automobilį bus galima valdyti balso komanda, o jam nesant – radijo bangomis.

Nors šiuolaikiniuose automobiliuose yra įdiegtos išmaniausios sistemos, atrodo, kad tik tinkle sujungti automobiliai ir infrastruktūra leistų visapusiškai išnaudoti išmaniųjų kelių aplinkos galimybes. Didėjant automatizavimo mastui vis svarbesnį vaidmenį atliks kelių ir jų valdymo centrų infrastruktūra. Transporto priemonė, galinti keistis informacija su kelių infrastruktūra ir valdymo centru, vadinama sujungta transporto priemone [angl. *connected vehicle-CV*].

Automatiniai automobiliai privalo keistis duomenimis su kitais automobiliais ir infrastruktūra. Šiai komunikacijai įvardyti naudojami tokie trumpiniai: V2V – angl. *vehicle to vehicle*, liet. Automobilis su automobiliu; V2I – angl. *Vehicle to infrastructure*, liet. Automobilis su infrastruktūra; I2V – angl. *Infrastructure to vehicle*, liet. Infrastruktūra su automobiliu; V2X – angl. *Vehicle to X*, liet. Automobilis su įvairiais gavėjais.

Tikėtina, kad duomenims perduoti tarp transporto priemonių bus naudojamas trumpo nuotolio radijo bangų tinklas ITS-G5, kuris yra pripažintas Europos bei Azijos šalyse ir JAV. Mobiliojo ryšio tinklai (4G/LTE ir vėliau – 5G) taip pat būtų naudojami ryšiui palaikyti. Transporto priemonės ir kelių infrastruktūra keistųsi informacija apie eismo sąlygas, kelio dangos būklę, transporto priemonių padėtį, greitį, laikinus kliuvinius kelyje ir pan. Vystant šias komunikacijos sistemas svarbu paraleliai tobulinti kibernetinį saugumą bei asmens privatumą užtikrinančias priemones ir susijusią teisinę bazę. Tai turėtų būti gamintojų rūpestis. Norint, kad autonominiai ir automatiniai automobiliai funkcionuotų už savo šalies ribų, būtinas tarptautinis susitarimas dėl transporto priemonių komunikacijai

naudojamo dažnio, jo patikimumo, saugumo ir licencijavimo. Šiuo metu Europoje transportui automatizuoti skirtų trumpojo nuotolio bangų dažnio diapazonas yra 5,9 GHz [ITS-G5]. Pasak automobilių gamintojų, jis yra tinkamas duomenims perduoti ir automatizuotų vairavimo funkcijų saugumui užtikrinti. Tačiau to paties diapazono naudojimas kelių infrastruktūroje bei įrenginiuose kol kas išlieka diskusijų objektu, nes transporto priemonių ir infrastruktūros ryšiui palaikyti reikalingas ir ilgojo nuotolio mobilusis ryšys.

Savivaldžiai automobiliai aprūpinti aibe įvairios paskirties ir sandaros jutiklių. Dažniausias jutiklis – vaizdo kamera. Jos privalumai – žema kaina ir didelė raiška, trūkumai – vaizdo kokybė priklauso nuo apšvietimo, be to, tokia kamera negali įvertinti atstumo tarp objektų. Vaizdo kameros alternatyva yra termovizinė kamera, kurios veikimui oro sąlygos neturi įtakos, tačiau jų vaizdo kokybė dar nėra gera.

Atstumą tarp objektų galima matuoti ultragarso bangomis, tačiau jų veikimo atstumas ore nedidelis. Šio tipo jutikliai yra nebrangūs ir dažniausiai naudojami matuoti trumpus atstumus tarp automobilio ir aplinkinių objektų, pavyzdžiui, statant automobilį. Radarai veikia radijo bangų aidų principu, taip matuodami atstumą iki objekto, jo judėjimo kryptį ir greitį. Ilgi nuotoliai ir prastos oro sąlygos radarams ne kliūtis, tačiau jiems kyla problemų dėl horizontalių parametrų vertinimo ir objektų klasifikavimo. Kitokio tipo radarai LIDAR – lazerio spindulius skleidžiantys ir atspindžio nukeliautą atstumą matuojantys yra brangesni, bet tikslesni.

Manoma, kad netrukus nauji automobiliai turės balso atpažinimo funkciją, o ateityje atpažins mūsų veido išraišką bei balso intonaciją. Pažangios sistemos, aprūpintos vaizdo kameromis bei sudėtingais mikrofonais, galės atpažinti, kokias dainas mėgsta vairuotojas, o ateities, paremtos balso valdymo sistemos bus montuojamos daugelyje naujų automobilių. Be to, prognozuojama, kad ateities sistemos virs asmeniniais asistentais, atliekančiais užduotis, pavyzdžiui, užsakyti maistą išsinešti, kol vairuotojas bus įstrigęs eismo spūstyse.

Tai tik keletas paminėtų jutiklių, kurie jau naudojami 1 ir 2 [pagal SAE] automatizavimo lygio automobiliuose. Jų, įvairios paskirties jutiklių, yra gerokai daugiau. Galima tikėtis, kad pažangesnės valdymo sistemos, tarp jų ir jutikliai tobulės ir galbūt atpigs.x

ŠVIEŽIOS BULVĖS NIRVANOJE

TEKSTAS: Vytaras Radzevičius
NUOTRAUKA: Julius Kalinskas (15min.lt)

Jums reikės:

4 valgytojams:

- 12 šviežių bulvių
- 1 saujos šviežių kalendrų
- 1 stiklinės natūralaus jogurto
- 1 stiklinės vandens
- ¼ arbat. šaukšt. maltos ciberžolės
- ½ arbat. šaukšt. aitriosios paprikos
- ½ arbat. šaukšt. maltų kuminų sėklų
- 1 arbat. šaukšt. rudojo cukraus
- druskos pagal skonį
- 1-2 valg. šaukšt. aliejaus
- 1 arbat. šaukšt. kuminų sėklų
- 1-2 aitriųjų paprikų.

Gaminimas:

1. Pasūdytame vandenyje išvirkite bulves su lupenomis ir nusunkite.

2. Smulkiai supjaustykite kalendras ir aitriąsias paprikas.

3. Dubenyje sumaišykite jogurtą, vandenį, maltą ciberžolę, aitriąją papriką, kuminus, cukrų ir druską.

4. Puode įkaitinkite aliejų ir minutę maišydami pakepinkite kuminų sėklas.

5. Sumažinkite karštį ir supilkite jogurto mišinį. Maišydami pašildykite apie 3 minutes iki vidutinio karščio.

6. Sudėkite kalendras, aitriąsias paprikas ir virtas bulves.

7. Sumaišykite ir pakaitinkite 5–7 minutes, retkarčiais pamaišydami.

8. Patiekite šiltą. Jei nemėgstate aštriai, sumažinkite arba nedėkite aitriųjų paprikų. x

SVEIKINAME

Nuoširdžiausiai sveikiname

Vytauto Didžiojo šaulių
(Kauno apskr.) 2-oji rinktinė

ZENONĄ PILIUKAITĮ – 90 m.
ALFONŠĄ KLIMĄ – 85 m.
ANTANĄ ČAPLIEJŲ – 75 m.
VYTAUTĄ BULAVĄ – 60 m.
MARIJŲ GRINEVIČIŲ – 55 m.
SIGITĄ ŠLIAŽĄ – 50 m.
ROLANDĄ VALIONIŲ – 45 m.
DOMĄ PAULAVIČIŲ – 30 m.

Vakarų (Jūros) šaulių
(Klaipėdos apskr.) 3-oji rinktinė

JONĄ LUKŠĄ – 70 m.

Suvalkijos šaulių
(Marijampolės apskr.) 4-oji rinktinė

DANUTĘ TENDZEGOLSKIENĘ – 85 m.
JONĄ PROTASEVIČIŲ – 60 m.
DAINIŲ RAGAUŠKĄ – 55 m.
ILONĄ PARŠAITYTĘ – 40 m.
RIČARDĄ VENCKŪNĄ – 35 m.

Gen. Povilo Plechavičiaus šaulių
(Šiaulių apskr.) 6-oji rinktinė

RIMANTĄ URNIKĮ – 60 m.
DAINIŲ PIRINAUSKĄ – 50 m.
NERIJŲ VENCIŲ – 35 m.
GINTARĄ KONTAUTĄ – 20 m.
HENRIKĄ BANY – 20 m.
AGNĘ REMEIKAITĘ – 20 m.
LIVIJĄ BUDRIŪTĘ – 20 m.

LDK Kęstučio šaulių
(Tauragės apskr.) 7-oji rinktinė

RIČARDĄ DAPKŲ – 55 m.
ŽILVINĄ SERGEJEVĄ – 50 m.
DONATĄ STULGĄ – 50 m.
KĘSTUTĮ ORENTĄ – 45 m.
INDRĘ GIEDRAITYTĘ – 35 m.

Žemaitijos šaulių
(Telšių apskr.) 8-oji rinktinė

BENEDIKTĄ SPIRGĮ – 50 m.

Plk. Prano Saladžiaus šaulių
(Utenos apskr.) 9-oji rinktinė

PETRĄ UMBRASĄ – 80 m.
LAIMUTĮ KIRILAUSKĄ – 60 m.
SIGITĄ KAVOLĖLĮ – 50 m.
TOMĄ EIGĖLYTĘ – 30 m.

UŽJAUČIAME

Nuoširdžiai užjaučiame sesę Liną Blužaitę,
mirus Tėčiui – šauliui VIKTORUI BLUŽUI.

Alfonso Smetonos šaulių 5-osios
rinktinės šauliai

Mirus LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo
sekretorės Aldonos Žygelenės vyrui,
nuoširdžią užuojautą reiškiame jai ir
artimiesiems.

LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo taryba

Karaliaus Mindaugo šaulių
(Vilniaus apskr.) 10-oji rinktinė

DALIŲ MORKVĖNĄ – 45 m.
LAURYNĄ OKOCKĮ – 40 m.
EDVARDĄ PAMEDĮ – 40 m.
TEISUTĮ PELAKAUSKĄ – 50 m.
KAROLĮ PETRAUSKĄ – 40 m.
GYTĮ PILIČIAUSKĄ – 45 m.
ANDRIŲ ROMANOVSKĮ – 45 m.
NARIMANTĄ SAVICKĄ – 50 m.
JUSTĄ SELIAVĄ – 40 m.
EGLĘ STAŠKŪNAITĘ-STASELIENĘ – 50 m.
ANDRIŲ VAŠKEVIČIŲ – 40 m.
NERIJŲ ZUBRĮ – 45 m.
JUOŽĄ SKAISGIRĮ – 40 m.
ROBERTĄ VYŠNIAUSKĄ – 40 m.

KRYŽIAŽODIS „LAPŲ AKVARELĖ“

HORIZONTALIAI:

1. Upė Vilniaus ir Širvintų rajonuose, turinti tingaus rudeninio vabzdžio vardą.
5. Pirmasis Lietuvos sportininkas, žiemos olimpinėse žaidynėse laimėjęs aukso medalį (1984 m. Sarajeve).
10. Miestas Pietryčių Ganoje, šalies sostinė.
13. Tai, kas filme „Dvylika kėdžių“, anot Ostapo Benderio, turėjo padėti „Kardo ir Žagrės“ sąjungai.
14. Septyniais šoviniais užtaisomas, Belgijoje sukonstruotas revolveris, sukurtas Rusijos imperijos užsakymu.
16. Kaimas Jonavos rajono savivaldybės teritorijoje, kuriame gimė lietuvių švietėjas ir mokslo veikėjas A. Kulvietis.
17. Miestas Šiaurės Rytų Lietuvoje, kuriame gimė Lietuvos krepšininkas J. Valančiūnas.
18. Smuiko formos, bet šiek tiek didesnis muzikos instrumentas.
19. Miestelis Ukmergės rajono pietvakariuose, įsikūręs didžiausio Baltijos šalių teritorijoje 8 km skersmens meteoritinio kraterio [astroblemos] viduryje.
20. Pašinas, šipulėlis, įsmigęs į odą.
21. Šventoji, imperatorienė, Aukštesniosios Burgundijos karaliaus Rudolfo II duktė.
23. Rezultatyvus perdavimas krepšinio specialistų, žaidėjų, sirgalių slengu.
27. Gynybinis statinys, laikomas vienu iš viduramžių simbolių.
28. Prausimosi vieta ar patalpa.
31. Miestas Pietų Jordanijoje, prie Raudonosios jūros dalies – to paties pavadinimo įlankos.
32. Miestelis Kėdainių rajono pietvakariuose, 11 km į rytus nuo Ariogalos, kuriame 1919 metais Jadvyga Juškytė įkūrė Lietuvos šaulių sąjungos skyrių.
36. Fotografas, kuris persekioja garsenybes, kad nufotografuotų nepaprastę leidimo, o nuotraukas parduotų bulvarinei spaudai.
37. Žmonių grupė, savanaudišku tikslu veikianti prieš visuomenės interesus.
38. Autonominis Italijos regionas, apimantis visą to paties pavadinimo salą.
41. Jaučių pošeimio žinduolis, gyvenantis Tibeto kalnuose.
43. Profesija, kurią turėjo R. De Niro personažas 1976 metais sukurtame Martino Scorsese filme.
46. Varninių šeimos paukštis, kuris šimtmečius laikytas papuošalų vagile, nors iš tikrųjų atsargiai reaguoja į blizgančius daiktus.

48. Ūkio pastatas nupjautiems javams laikyti ir kulti, būdingas Europos žemdirbių senovės sodyboms.
49. Kosmonautas, ketvirtasis Žemės žmogus, skridęs į kosmosą.
52. Saulės leidimasis.
53. Ilgiausias kalendoriaus laikotarpis, skaičiuojamas nuo kokio nors svarbaus įvykio [pavyzdžiui, pasaulio sukūrimo ar žymaus žmogaus gimimo].
54. Medžiais apaugęs kalnelis, senovės lietuvių šventovė.
60. Istorinė sritis Rumunijos pietuose, tarp Karpatų kalnų, Dunojaus ir Sireto upių.
61. Ketvirta pagal dydį sala Viduržemio jūroje [po Sicilijos, Sardinijos ir Kipro].
62. Miestas-apskritis Lenkijos šiaurės rytuose, prie Alnos upės, Varmijos Mozūrų vaivadijos sostinė.
63. Titulas, vartojamas prieš anglų baronetų, riterių vardą arba vardo inicialą; nevartojamas prieš pat pavardę.
64. Mėnesinis spalvotas muzikos žurnalas jaunimui, 1995–2001 metais leistas Vilniuje.
65. Kitoks balteglės pavadinimas.

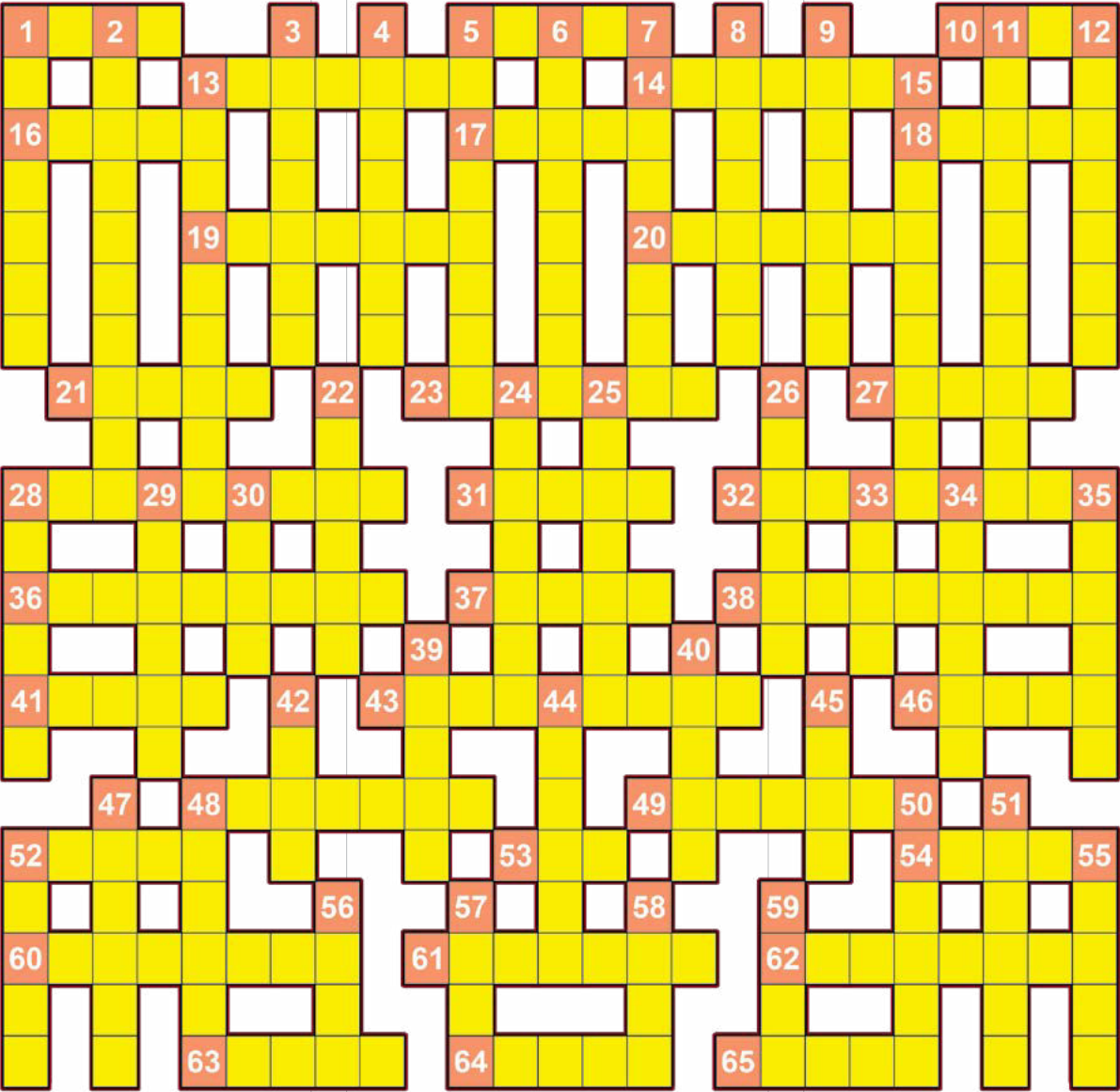
VERTIKALIAI:

1. Pietinė JAV kaimynė.
2. Lietuvoje gyvenančių tritonų giminaitė, kurios „ugninė“ rūšis žinoma bene geriausiai.
3. Oda su plaukais, nulupta nuo nugalėto ar nukauto priešų galvos.
4. Papildoma išmoka darbuotojui už gerus darbo rezultatus.
5. Lietuvių riebus patiekalas, gaminamas iš įvairių kruopų, pupų, žirnių, pjaustyty arba trintų bulvių bei kiaušienos atraižų [ypač mėgstamas šaltuoju metų laiku].
6. Virškinimo sistemos organas, dažnai tampantis žmogaus priešu.
7. Žodžio raidžių ar skiemenų sukeitimas, kai yra sudaromas kitas žodis arba prasminga frazė.
8. Daržovė, Kėdainių simbolis.
9. 2006 metais nuo vežio miręs legendinės grupės „Vairas“ vokalistas.
11. Autonominis regionas ir istorinė sritis Ispanijos šiaurės rytuose, nuo 2017 metų siekiantis nepriklausomybės.
12. Pusiausvyros išlyginimas ar išlaikymas, atsėrimas.
13. Ledo žvakė pastogėje [atšalus orams, gali susiformuoti panosėje].

15. Federacinė žemė Vokietijos rytuose [sostinė – Dresdenas].
22. Viso ar pusės kiaulės šono lašinių gabalas.
24. Namelis paukščiams, kuriuo pravardžiuojami stacionarūs greičio matuokliai.
25. Bulvių giminaitis, kuris rūkomas.
26. Medis, kurio lapas yra Kanados simbolis.
28. Nomedos Marčėnaitės katės vardas, kuris reiškia tropiniame klimato augančio melionmedžio vaisių.
29. Ir planeta, ir radioaktyvus cheminis elementas.
30. Skolinys, kuris reiškia smūgį, kirtį, kartą, sykį, gurkšnį, mauką.
33. Gyvenvietė Kuršių Nerijoje.
34. Pietų Afrikos Respublikos valiuta.
35. Kitas plūduriuojančio vandens riešuto pavadinimas.
39. Medžio dalis, kuri davė pavadinimą vienam iš rudens mėnesių.
40. Spalvotasis metalas, dažniausiai naudojamas elektrotechnikos pramonėje [laidai, kabeliai, folija].
42. Silpnas alkoholinis gėrimas, gaunamas fermentuojant mielėmis miežius.
44. Paršiuko, kuris norėjo skraidyti, vardas [D. Bissetas „Aukštyn kojom“].
45. Daugiausia silikatinės sudėties masė, ugnikalnių išsiveržimo metu pasiekusi viršutinius žemės plutos sluoksnius ar išsiveržusi į išorę.
47. Medžioklis šuo, kurių veislė išvesta Vengrijoje.
48. Mitinis mažas žmogutis, dirbantis įvairius ūkio darbus, gyvenantis rūsiuose, svirnuose, pastogėse, kluonuose.
50. „Virtuvinis“ žvaigždynas, dar žinomas Didžiųjų Grįžulo Ratų pavadinimu.
51. Vidurinės Azijos tautų [kazachų, kirgizų ir kitų] poetas, dainius, muzikantas.
52. Buvusi Bulgarijos valiuta.
55. Giminstės ryšys, kuriuo S. Nėris pavadino upę Viliją.
56. Gėrimas, vienas iš ryto atributų.
57. Pagrindinis judėjų religinis / teisinis traktatas, kurio autoriumi krikščionys ir žydai tradiciškai laiko Mozę.
58. Žemdirbystės vienetas, dirbamos žemės plotas su jo priklausiniais.
59. Aukštesnio lygio riboto patekimo žiūrovų salės dalis, parterio galo ir šonų vietos, atskirtos sienelėmis ar barjeriais. x

Atsakykite į kryžiažodžio klausimus ir siųskite atsakymus paštu iki lapkričio 15 d. į „Trimito“ redakciją adresu:

Žurnalas „Trimitas“
Lietuvos šaulių sąjunga
Laisvės al. 34,
44240 Kaunas

KRYŽIAŽODŽIO „BOBŲ VASARA“ ATSAKYMAI:

HORIZONTALIAI:

1. Baravykas.
8. Ruduo.
10. Angis.
15. Žirafa.
16. Rapsas.
17. Autopsija.
18. Mažylis.
19. Ukrainai.
20. Bilotaitė.
22. Lavina.
23. Tirada.
24. Vėtra.
27. Simas.
29. Vilkija.
30. Bernisė.
31. Plisas.
32. Vasara.
33. Varstas.
35. Raistas.
38. Šuo.
41. VAR.
42. Konkordija.
44. Jablonskis.
46. Ra.
48. Si.
49. Landa.
50. Alka.

VERTIKALIAI:

1. Boba.
2. Raitelis.
3. Varputis.
4. Kirilica.
5. Saga.
6. Ežiuiolė.
7. Parašiutas.
8. Ramygala.
9. Dubingiai.
11. Girkalnis.
12. Sraigtas.
13. Apdairumas.
14. Psichas.
20. Barokas.
21. Ėduonis.
24. Veliuona.
25. Gaisras.
26. Iberija.
28. Sirtakis.
33. Vikaras.
34. Taisyklė.
36. Imbieras.
37. Sistema.
39. Koranas.
40. Pinokis.
43. Roma.
45. Ožka.
47. Midus.
49. Lokis.
53. Sykas.

SUDARĖ: Kastytis V. Stumbrys

Nepamirškite nurodyti savo atgalinio adreso ir telefono numerio, nes vienas iš atsakiusiųjų burtų būdu gaus prizą - unikalią 1 000 detalių dėlionę „Lietuvos kariai“ ir Šaulių sąjungos sieninį kalendorių. Sėkmės!

TRIMITAS

IR PRIEŠ ŠIMTMETĮ SKAITYTAS

+
**Užsiprenumeruok
„TRIMITĄ“ ir
paragink kitą!**

2021 metais žurnalas TRIMITAS leidžiamas kas mėnesį.

Žurnale TRIMITAS – šaulystė, karyba, istorija, kelionės, pasaulio pažinimas, išgyvenimo patirtys, lauko virtuvė ir galvosūkių. Kiekvienam yra ką skaityti.

Žurnalą TRIMITAS galima užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose ir internetu:

www.zurnaluprenumerata.lt
www.prenumeruok.lt

Prenumeratos kaina:

12 mėn. – 20 eurų
6 mėn. – 10 eurų
3 mėn. – 5 eurai